БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 174 (9006)
ИЮЛИИН 26
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он
Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үбһэшэдэй дунда нүүдэл наймаа һайнаар эмхидхэе

КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэри болон Хандалгые, Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые республикымнай ажалшад тон ехэ урма баяртайгаар угтаба. Мүнөө 1959 ондо абаһан социалистическэ уялгануудаа уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн манай бүхы предприятинуудаар, колхоз, совхозуудаар үдэрһөө үдэртэ улам үргэдэжэ байна. Энэ мүрысөөнэй улам үргэдэжэ байһан үедэ хүдөөгэй ажалшад үбһэ тэжээл бэлдэхэ эгээл харюусалгатай хүдэлмэри ябуулжа байна.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха бүхы арга боломжонуудые байгуулха зорилго партийна, советскэ болон ажахын организацинуудта даалгагдана. Энэ талаар үбһэшэдэй дунда худалдаа наймаа, ниитын эдеэ хоол эмхидхэхэ хэрэг тон шухала удхашанартай болоно.

Буркоопсоюзай нютагуудтахи организацинууд 25 автолавка, 144 нүүдэл наймаа, наймаалагшагүй 164 ларёгуудые эмхидхэнхэй. Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ үшөө 8 автолавка, арбаад ларёк, 60 нүүдэл наймаа нэмэжэ эмхидхэхые Буркоопсоюзай правлени хараалаа. Мүн 10—15 столово, буфедүүд нээгдэхэ юм. Прибайкалиин, Мухаршэбэрэй, Кударын, Иволгын болон бусад зарим аймагуудай потребсоюзууд ажалаа шэнэдхэн хубилгажа, тэжээл бэлэдхэжэ байһан газарта нүүдэл наймаа олоор гарганхай. Нүүдэл наймаа хэгшэдэй дунда һайн дүй дүршэлтэй хүнүүд олон болоо. Жэшээнь, Зэдын аймпотребсоюзай автолавкые даагша нүхэр М. Е. Чубакин, Мухаршэбэрэй аймпотребсоюзай автолавкые даагша нүхэр М. А. Чилимов, Сосновоозёрско рыбкоопой эд бараа шэрэгшэ нүхэр М. М. Грицай болон бусад маршрудай ёһоор, малай отара гүүртэнүүдээр нүүдэл наймаа саг үргэлжэ эмхидхэдэг, зоной дунда ехэ хүндэтэй болоо.

Гэбэшье олонхи аймпотребсоюзууд, сельпонууд тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда нүүдэл худалдаа наймаа тон аали нобшоор эмхидхэнэ. Энэ хүдэлмэри илангаяа Заиграйн, Закаменай, Хоринн, Сэлэнгын аймагуудта тоогдоногүй. Эдэ аймагуудаар нэгэ хэды морёор нүүдэл наймаа шэрэхэһээ гадна, киоск, ларёгуудые дахин нэмэжэ эмхидхэхэ хэрэг ябуулагданагүй. Худалдаа наймаа эмхидхэхэ хэрэгтэ мүн эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүтэлбэрилэгшэд ёһо тэдыгээр хандана. Зарим нютагуудта нүүдэл наймаа гаргаха маршрут, график гэхэ мэтэ мүнөө болотор табигдаагүй, хүдөөгөөр худалдаг-даха эд бараан һайса бэлдэгдээгүй байһаар. Гадна столово, буфедүүдые нээхэ, хилээмэ, талха худалдаха асуудалнуудта оройдоошье анхарал табигданагүй.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байһан колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда шухала хэрэгтэй эд бараагаар худалдаа наймаа мүнөө хүрэтэр эмхидхэжэ шадаагүй байһан ушар ажалшадай эрилтэнүүдтэ зарим потребкооперациин хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгагүйгөөр, хандадагые гэршэлнэ. Энээниие ондоогоор яажашье сэгнэжэ болохогүй.

Аймпотребсоюз, сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд тэндэхи партийна, советскэ болон ажахын организацинуудтай зүбшэжэ, тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда нүүдэл наймаа эмхидхэхын тула тусхай автомашинануудые түхеэрхэ, морёор эд бараа худалдаха хэмжээнүүдые дары абаха ёһотой. Колхоз, совхозуудай отделени, фермэ дээгүүр, ехэ ехэ бригаданууд, полевой станууд дээгүүр наймаалагшагүй киоск, ларёгуудые нэмэжэ нээхэ шухала.

Ургаса хуряалгын үедэ хүн зоной олоор суглардаг бэлэдхэлэй пунктнуудта столово, буфет нээхэ, талха, хилээмэ наймаалха мүн лэ шухала. Хэрбээ хэрэгтэй болоод байбалнь, предприяти, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд таарамжатай гэр байра түхеэржэ үгэхэ уялгатай.

Ниитын адууһа малда 1,5—2 жэлдэ хүрэхэ шэмэтэ тэжээл, үбһэ хуряажа абахын түлөө республикымнай түрүү ажахынуудай оролдожо байхада, хэрэгтэй эд бараагаар үбһэшэдэй эрилтэнүүдые дүүрэн хангаха, тэдэнэртэ туһаламжа хүргэхэ гээшэ худалдаа наймаанай организациин хүдэлмэрилэгшэн бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Тэжээл бэлэдхэгшэдые, ургаса хуряагшадые нүүдэл худалдаа наймаагаар хангахатаяа хамта холын гүүртэ, отаранууд дээгүүр ажаллажа байһан колхозуудай дунда нүүдэл наймаа багаханааршье һуладхажа болохогүй. Харин энэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха эрилтэ аймпотребсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ КПСС-эй айкомууд, аймсоведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд табиха ёһотой.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадабаряа гаргажа, хүдөөгэй ажалшадай культурна ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха зорилгоёо дамжаггүй дүүргэжэ, ниитын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь тэдэнэртэ туһаламжа үзүүлхэнь лабтай.

Худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Сабшалан, таряалан дээрэ хүдэлэгшэдэй дунда нүүдэл наймаа улам һайнаар, улам үргэнөөр эмхидхэе!

СССР-эй Оборонын Министрын Приказ

1959 оной июлиин 26 — № 221 — Москва город

Нүхэд матросууд, солдадууд, старшинанууд, сержантнууд!
Нүхэд офицернүүд, адмиралнууд, генералнууд!
Нүхэд судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад!

Мүнөөдэр совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые тэмдэглэжэ байна.

Советскэ Союза ажалшад Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые зохёон байгуулхы хүсэнэйнгөө һалбаран хүгжэжэ байһан оршон байдалда Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэрые һайндэрлэнэ. Партиин XXI съездын баталан абаһан коммунизм байгуулха асари ехэ түсэбөөр зоригжоһон манай арад долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө шэн габьяатайгаар тэмсэнэ.

Уһан сэрэгшэд Советскэ Армиин сэрэгшэдтэй хамта совет арадай амгалан ажал, инаг дуратай Эхэ ороноо хёрхо һэргэгээр хамгаалан сахижа байна.

Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэрөөр Таниие амаршалнаб.

Дайшалхы, политическэ эрдэм шадабаряа саашадань һайжаруулха, жаяг заршамаа бэхижүүлхэ, корабльнууд болон частьнуудай дайшалхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтээ саашанхи амжалта түйлахыень Далайн-Сэрэгэй Флодой бүхы сэрэгшэдтэ хүсэнэб.

Дайшалхы шэнэ корабльнуудые байгуулгада, манай флодой хэрэглэхэ мүнөө сагай техникэ болон буу зэбсэг бүтээн гаргалгадань судна бүтээлгын, оборонно промышленностин эрдэмтэдтэ, конструкторнуудта, бүхы хүдэлмэришэдтэ шэнэ түйлалтануудые түйлахыень хүсэнэб.

Энэ һайндэрөөр дашарамдуулан **захирхамни:**

Мүнөөдэр, 1959 оной июлиин 26-да, манай Эхэ ороной ниислэл хото — Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, герой-городуудта, тэрэшэлэн флот болон флотилинуудта артиллериин хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Манай түгэс хүсэтэй советскэ Эхэ оромнай мандаха болтогой!
Коммунизм байгуулагша — агуухэ совет арад мандаха болтогой!
Советскэ Союзай шэн габьяата Далайн-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!
Манай бүхы илалтые зоригжуулагша, эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

СССР-эй Оборонын министр
Советскэ Союзай Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Мал ажалай түрүүшүүлдэ шангууд олгогдобо

Мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абажа, ехээр бэлдэхын түлөө 1959 оной хоёрдохи кварталда автономно республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөө.

Мяха, һү, үндэгэ, ноһо абалгаар һайн үрэ дүн түйлаһан, түсэбөө дүүргэһэн:

Хойто, Баруун-Хойто зонодо — Ленинградска областиие;

Хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонодо—Кировскэ областиие;

Хара хүрьһэтэ центральна зонодо—Воронежско областиие;

Волга шадарай зонодо—Татарай АССР-ые;

Хойто-Кавказай зонодо — Дагестанай АССР-ые;

Урал шадарай зонодо—Оренбургска областиие;

Сибириин зонсдо—Тувын автономно областиие;

Алас Дурна зүгэй зонодо—Хабаровска хизаарые—мүрысөөндэ илаа гэжэ тоолохо.

Татарай АССР-тэ, Оренбургска областьдо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд үлөөгдөөд, тус бүридэнь 100 мянган түхэригэй мүнгэн шангууд үгтэхэ болоо. Ленинградска, Кировскэ, Воронежско областьнуудта, Хабаровска хизаарта, Дагестанай АССР-тэ, Тувын автономно областьдо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаха, тус бүридэнь 100 мянган түхэригэй шангууд үгтэхэ болоо.

Мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абажа, бэлэдхэхэ талаар 1959 оной хоёрдохи кварталда амжалта түйлаһан Псковско, Костромско, Тамбовско, Свердловско, Сахалинска областьнуудта, Хальмагай АССР-тэ, Краснодарска, Красноярска хизаарнуудта тус бүридэнь 50 мянган түхэригэй мүнгэн шан үгэхэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет шиидхэбэ.

Вологодско, Калининска, Ивановска, Ярославска, Липецкэ, Пензенскэ, Куйбышевска, Саратовска, Сталинградска, Ростовско, Пермскэ, Читын, Курганска, Амурска областьнуудай, Ставропольско, Алтайска хизаарнуудай, Коми АССР-эй, Чувашска АССР-эй, Кабардино-Балкарска АССР-эй, Башкирска АССР-эй, Удмуртска АССР-эй колхоз, совхозууд мал ажалай продукт абажа, бэлэдхэхэ талаар һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

(ТАСС).

Нүхэд колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд!

Мүнөө бэлэдхэһэн „бухал үбһэн—бодо мал, һүри үбһэн—һүрэг мал“ гэһэн үгые бү мартагты!

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн табия!

Барханай нуга, тохойнуудаар...

Бархан уулаараа суурхаһан Курумканай элдин хонгор тала набша сэсэгээрээ бүрхөөгдэнхэй. Мүнөө Курумканда хооһон хубхай тала гэжэ байхагүй—нуга, тохой, добуун дээгүүр хүсэд ургашаһан ногооной хангалтама үнэр хамар сорьёод һайхан даа.

Аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Дамбаев, парторганизациинь секретарь нүхэр Дмитриев) үбһэ хуряалгаяа хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй гуримтайгаар ябуулна. Колхозой гэшүүд элдин сабшалангайнгаа 270 гектарыень үнгэрһэн хабар уһа бүлэдэг станци хэрэглэжэ уһалһан юм. Мүнөө тэндэнь үбдэгсөө ногоон урганхай. Хэрбээ урдань эндэхи, газарай га бүриһөө 5—6 центнер үбһэн хуряагдадаг һаа, мүнөө хоёр дахин ехэ ургаса абтахань. Хаки гэжэ газарта хүдэлжэ байһан Даши Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид гектар бүриһөө 20—25 центнер һайхан үбһэ хуряана. Тиигэжэ хэдэн үдэр соо 200 гаран центнер үбһэ һүрилбэ.

Тус колхозой сабшалан дээрэ 200 гаран хүн 20 звено боложо хубаараад ажаллахадаа, түрүүн набтар газарай ногоо сабшана. Июлиин 20-ной мэдээгээр 479 гектарай ногоон унагаагдаба. Тэрэнэй 225 гектарынь гар хажуураар сабшагдаа. Мүн 2 мянган гаран центнер үбһэн һүрилэгдөө. Үбһэшэдэй дунда дэлгэрүүлэгдэһэн мүрысөөндэ нүхэр Шалановай хүтэлбэрилдэг хоёрдохи бригада һайн амжалтануудые түйлана. Энэ бригадын Галтай гэжэ газарта ажаллажа байһан Бадма Будаевай, Эрдэни Базаровай хүтэлбэрилдэг звенонууд тэжээл бэлэдхэлээр колхоз соогоо түрүү һуури эзэлнэ. Нэрлэгдэһэн звеногой гэшүүд 10 үдэрэй турша соо 300—370 центнер үбһэ һүрилбэ. Тиигэжэ социалистическэ мүрысөөнэй эршэ соогуур ажаллажа байһан колхозой гэшүүд бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ таряа хуряалгын эхилтэр сүм дүүргэхэ зорилготой.

О. Раднаев, манай корр.

ҮДЭР СОО 1 ГА САБШАНА

Эдэ үдэрнүүдтэ Бичурын аймагай элдин үргэн сабшалан дээгүүр ажалай эршэ улам шангадажа байна. Илангаяа «Рассвет» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Жаркой) үбһэ хуряалга эмхитэйгээр ябуулагдана. Колхозой гэшүүд 7 бригада боложо хубаараад, үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн оронхой. Мүнөө бригада бүхэндэ 150—200 гектарай ногоон унагаагдаад, нилээдынь тармагдажа һүрилэгдөө. Эндэ үбһэ хуряаха залуушуулай олон звенонууд эмхидхэгдээ. Звенонуудай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон гар хажууршад Виктор Степнёв, Георгий Степнёв, Иван Васильев, Иосиф Петров гэгшэд бусадһаа шалгаржа, үетэн нүхэдтөө магтуулна. Тэдэнэр үдэр бүри 40 соото сабшаха даабаритай аад, нэгэ гектарай ногоо унагаажа, нормоёо 2,5 дахин дүүргэнэ.

К. Бобров.

Мүрысөөнэй долгин эршэдэнэ

Ерэхэ үбэл ниитынгээ малда элбэг хүрөөд, үшөө хойто жэл үлэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ зорилготойгоор ажаллажа байһан Торийн аймагай «Коммунизм» колхозойхид мүнөө үбһэ хуряалгаяа түлэг дундань ябуулжа байна. Колхозой бүхы комплексно бригаданууд үбһөө сабшажа, хуряажа байхынгаа хажуугаар хээрын ногоогоор силос дарана. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи комплексно бригадынхид (бригадирнь нүхэр Борков) хамта 41 гар хажуураар, 4 морин косилкаар Бага-Байба гэжэ газарта ажаллахадаа хэдыхэн үдэрэй турша соо зуугаад гаран гектарай ногоо унагаагаа. Энэ бригадынхидта 370 гектарай ногоо сабшажа хуряахыень колхозой правлени даалгаа юм. Теэд бригадын гэшүүд даалгабаряа сүм дүүргээд, үшөө 30—40 гектарай ногоо сабшажа хуряахабди гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ Ехэ-Байба гэжэ газарта ажаллажа байһан нүхэр Морозовой хүтэлбэрилдэг бригада 430 гаран гектарай ногоо хуряаха юм. Мүнөө тус бригада эршэмтэйгээр ажаллана. Морин косилкада ажалладаг Антон Морозов, Роман Морозов, Сергей Завардин, Григорий Смолин, Ф. Гридин гэгшэд үдэр бүри 3 гектарай ногоо унагааха даабаритай аад, 5—5,5 гектар сабшажа, нүхэдэйнгөө дунда магтуулна. Тэдэнэр сабшалангайнгаа ногоо гээлтэ хоролтогүйгөөр, сэбэрээр сабшахын түлөө ехээр оролдожо байдаг юм. Гадна гараар сабшадаг Мария Соколова, Мария Дроздова, Мария Слесарева болон бусад үдэрэйнгөө даабариие ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Баһа бухал шэрэдэг һурагшад Леонид Морозов, Сергей Морозов, Геннадий Дроздов гэгшэд аха нүхэдтөө магтуулан хүдэлжэ байнхай.

Үбһэ хуряажа байһан 3 комплексно бригадануудай дунда социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэнэй ашаар 2—3 үдэрэй турша соо колхоздо 600 гаран центнер үбһэн тармагдажа һүрилэгдөө. Эндэхи үбһэшэд тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ богонихон болзорто һайн шанартайгаар дүүргэхын түлөө шууд тэмсэнэ.

В. Данилов.

Республикын колхоз, совхозуудта пар хахалалгын ябаса тухай

1959 оной июлиин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Парай бүхыдөө хахалагдаһаниинь
Байкало-Кударын	91,4
Баргажанай	91,8
Баунтын	157,5
Бичурын	93,9
Зэдын	76,8
Яруунын	82,5
Заиграйн	79,0
Закаменай	76,9
Иволгын	90,8
Кабанскын	73,3
Хэжэнгын	78,5
Кударын	103,9
Курумканай	49,5
Кяхтын	93,7
Мухаршэбэрэй	94,4
Ахын	—
Прибайкалиин	70,4
Хойто-Байгалай	91,6
Сэлэнгын	88,8
Тарбагатайн	97,3
Ториин	110,8
Түнхэнэй	108,8
Хоринн	91,8
СОВХОЗУУД	
Бичурын	105,2
Борьёогой	99,7
Яруунын	97,6
Иволгын	106,7
Кабанскын	9,3
Кяхтын	87,4
Сэлэнгын	144,5
Хоринн	141,5
«Эрдэм»	99,8

Уһан хилээ үнэн сэхээр сахигшад

Мүнөөдэр совет арад, тэрэнэй дайшалхы сэрэгшэд СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэрые тэмдэглэжэ байна. Хорин жэлэй саада тээ тогтоогдоһон энэ һайндэр —манай алдарта флодой түгэс хүсые, дайшалхы, политическэ бэлэдхэлдээ уһан сэрэгшэдэй амжаһан түйлалтануудые, мүнөө үеын сэрэгэй корабльнуудые байгуулха хэрэгтэ манай судна бүтээгшэдэй түйлаһан амжалтые, далайн-сэрэгэй техникэ болон буу зэбсэгые харуулха үдэр гээшэ.

Мүнөө жэл Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрые һайндэрлэлгэ совет арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй урда асари ехэ зорилгонуудые табиһан партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй оршон байдалда үнгэржэ байна. Орон дотороо коммунистическэ общество байгуулха талаар партиин табиһан хараа шугам бэелүүлэн, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхые эрмэлзэн, совет арад экономико, наука болон соёл культураяа хүгжөөлгэдэ шэнэ, гайхамшагта ехэ амжалта түйлана, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтонижоруулхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ.

Далай дээрэ һургуули хэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Манай гүрэнэй эб найрамдалда дуратай политика эб найрамдал тогтонижоруулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ, уласхоорондын түгшүүритэ байдалые һуларуулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн Советскэ правительствын амгалан ёһоной түсэб болон дурадхалнуудһаа элитээр тодорхойлогдоно. Манай политикые бүмбэрсэг дэлхэйн арадууд үргэнөөр дэмжэнэ. Гэбэшье Советскэ Союзай, социалистическэ лагериин арадуудай түүхэтэ түйлалтануудта дурагүй хархис хүсэнүүд дэлхэй дээрэ үшөөл бии байһаар. Американ империалистнуудаар толгойлогдоһон баруун оронуудай зонхилхы бүлэг хүнүүд СССР-тэ, социалистическэ бусад оронуудта эсэргүү дайн сэрэгые элэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байна. Жэшээлхэдэ, США-гэй далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй штабай начальник адмирал А. Бэрк үгэ хэлэхэ бүреэ «Россие үгы хэхэ» гэжэ һайрхуугаар уряалдаг юм.

Иимэ байдалда манай арад гүрэн түрэеэ хамгаалха хүсэеэ бэхижүүлхэ тухай саг үргэлжэ оролдожо байха зэргэтэй. Коммунистическэ парти, Советскэ правительство СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы һүр хүсые улам шангадхаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг.

* * *

Манай орон хэр урдаһаа хойшо далайн агуухэ гүрэн, тиихэдэород арад уһанда, уһаар аяншалга хэхэ дуратай арад гэжэ алдаршаһан юм. Олон үеын туршада ород арад шэнэ газарнуудые шэнжэлэн бэдэрхэ талаар эсэшэгүй, оролдосотой, зоригтой хүнүүд гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Мүнөөдэр бидэнэр манай элитэ ехэ шэнжэлэгшэд, аяншалагшад Дежнев, Челюскин, Малыгин, аха дүү Лаптевтан, Лисянский, Головнин, Невельской, Литко, Седов, Лазарев болон бусадай нэрээр омогорхонобди.

Ород арадай дундаһаа далайн-сэрэгэй техникэ болон буу зэбсэгые бии болгоһон гайхамшагта олон эрдэмтэд, ухаалан зохёогшод гараа. Тэдэнэй дунда Титов, Бубнов, Попов гэгшэд бүхы дэлхэй дээрэ суурханхай.

Олон тоото хариин эзэмдэгшэдтэй хэһэн тэмсэлдээ манай уһан сэрэгшэд эрэлхэг зоригтойгоор тулалдажа, түрэл арадаа гайхамшагта илалтануудаар алдаршуулаа һэн. Манай флодой түүхэ илангаяа революционно тэмсэлэй алдар солоор элбэг юм. Хаан хаанта засагта эсэргүүсэн, арадай сүлөөгэй түлөө хатуу зоригтойгоор тэмсэһэн хүнүүд морягуудай дунда олон байгаа. 1905—1907 онуудай революциин үедэ «Потемкин» гэжэ броненосецын морягуу-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Зураг дээрэ: Иволгын аймагай «III-я пятилетка» колхозой шофёр Иван Алексеевич Антонов. Энэ нүхэр колхозойнгоо партийна организациин секретаряар хүдэлмэрилхэ зуураа, заһабарида орууланагүйгөөр машинаяа олон мянган километртэ ябуулхын түлөө тэмсэнэ. И. Денисовэй фото.

Золтой хүн зориһондоо хүрэхэ

Василий Егорович Буханаев сэрэгэй албанай болзорые дүүргээд, гэртээ бусажа ерээд байхадаа загаһашанай мэргэжэл шудалха гэжэ шиидээ һэн. Золтой хүн зориһондоо хүрэхэ гэдэгтэл адли нүхэр Буханаев Байгал далайн түрүү загаһашадай нэгэн боложо шадаа.

Түрүүшээр нүхэр Буханаевые суута загаһашан Петр Захарович Цыбанай хүтэлбэрилдэг бригадада хүдэлхөөр эльгээһэн байгаа. Энэ бригадада гурбан жэлэй туршада ажаллахадаа, нүхэр Буханаев ехэ дүй дүршэлтэй болоһон байна.

Загаһа барилгын энэ жэлэй сезоной эхилхэдэ Кабанскын загаһанай заводой хүтэлбэрилэгшэд залуу, дүй дүршэлтэй болоһон В. Е. Буханаевые бригадираар дэбжүүлээ. Түрүүшээр бригадые даагаад ажаллахадаа, тэрэ элдэб бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоо. Зарим үедэ загаһаншье баригдадаггүй байгаа. Теэд үшөө нэгэ хэды соо хүдэлөөд байхадаа, эдэнэр загаһа бариха дүй дүршэлтэй болобо. Үдэр бүхэндэ загаһа барилга дээшэлдэг болоо. Ябаһаар байтараа нэгэ үдэр 100 гаран центнер омоли баряа. Загаһа ехээр баридаг боложо, амжалтаараа урмашаһан бригадынхид шэнэ уялга абаха гэжэ шиидээ. Тиигэжэ нүхэр Цыбанай хүтэлбэрилдэг бригада Буханаевай бригадые мүрысөөндэ уряа. Эдэнэрэй уряада харюусаха зуураа, залуу загаһашад загаһа барилгын зунай үедэ түсэбөөр хараалагдаһан 480 центнерэй орондо 600 центнер омоли бариха, ажалайнгаа бүтээсые 168 процент хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялгатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Бурят оронойнгоо Ленинэй орденоор шагнагдаһанда урмашажа, тус бригадын гэшүүд 569 центнер омоли барижа, загаһа бариха зунай үеын даалгабарие 122 процент дүүргээ. Эдэнэр мүнөө хуушан уялга дээрээ нэмэжэ, үшөө 100 центнер загаһа бариха зорилготойгоор хүдэлмэрилнэ.

А. Егоров.

Партийна ажабайдал

Коммунистнууд түрүү зэргэдэ ябана

Манай колхоз малай тэжээлээр ходо дуталдажа байдаг һэн. Тиигэжэ олон мал гарзалдаг, ашаг шэмэншье дээшэлдэггүй байгаа.

Энэ жэлдэ хура бороо элбэг, сабшалангай, таряанай ургаса ехэл һайн. Тиимэһээ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, ниитынгээ малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангаха гэжэ манай колхозойхид шиидээд, эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

Энэ тэмсэлэй эмхидхэлгэдэ манай партийна организаци бага бэшэ үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө үбһэ хуряалгын 3, силос даралгын 1 бригадада хамта 170 гаран колхозник хүдэлжэ байна.

Гадна үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ үндэр наһатай болоһон үбгэд, хүгшэдшье олоор хабаадалсана. Тэдэнэр үбһэ хуряаха тусхай бригада болоод ажаллана. Эндэ мүнөө дээрээ 25 хүн хүдэлжэ байдаг. Байтараа үшөө олон болохо. Эдэнэр 20 гаран гектар сабшалангай талмай һайн шанартайгаар сабшажа, бухаллаад байна.

Партийна организацида тоологдодог 74 коммунистын 52-нь, комсомолой 137 гэшүүдэй 93-ниинь үбһэ хуряалга дээрэ ажаллажа байна. Коммунистнар Гынден Раднаев, Василий Собенников, Иосиф Бадмаев, Эрдэни Зодбоев болон бусад үдэрэйнгөө нормые хододоо дүүргэжэ, ажалай түрүү жэшээ харуулжа ябадаг.

Үбһэ хуряалгын бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэйнгөө дүн 5 хоног бүри соглолон гаргажа, түрүү һуури эзэлһэн бригадада дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулдаг байнабди.

Үбһэ сабшалгаар үдэрэйнгөө нормые дүүргэһэн тракторай агрегадуудта улаан тугхан барюулагдажа, шан үгтэдэг юм. Мүн 5 хоногой туршада нормоёо дүүргэһэн гар хажууршадта, сомоошодто шагнал баһал үгтэдэг. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд бригадануудай зүблөөн дээрэ хэлсэгдэдэг, показателиин самбарта тэмдэглэгдэдэг.

Үбһэ хуряалгын бригадынхидай культурна эрилтые хангаха зорилгоор бригада бүхэндэ баталагдаһан графигай ёһоор хоёр-гурбан хоногой туршада нэгэ дахин кино харуулагдана. Хүдөөгэй лекторнүүд лекци, элидхэл уншажа байдаг. Жэшээнь, колхозой агроном нүхэр Лхамажапов силос дараха тухай, һургуулиин багша Асланова хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай XXI партсъездын шиидхэбэреэр элидхэлнүүдые хэһэн байна. Агитаторнуудшье элдэб һонирхолтой асуудалаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Агитаторнууд Аграфена Цаганова, Гомбо Суженов, Федор Мокров, Чимитцырен Санжиев болон бусад оролдосотой, эдэбхитэй агитаторнуудай тоодо оролсоно.

Гадна «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан» гэжэ ханын газетэ гаргажа, түрүү хүнүүдые магтадаг, муугаар хүдэлдэг хүнүүдые шүүмжэлдэг байнабди.

Түсэбэй ёһоор колхознай 22 мянган центнер үбһэ бэлдэхэ, 8300 тонно силос дараха ёһотой. Энэ зорилгоёо бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө манай колхознигууд шармайн оролдожо байна.

Б. Доржиев,
Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой парткомой секретарь.

Мартагдашаһан асуудал

(Хориин совхоздо үбһэшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана)

Эдэ үдэрнүүдтэ Хориин аймагай совхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа, тэндэхи хамаг хүдэлмэришэдынь гол нугануудаар ажаллажа байна гээшэ.

Жэшээлбэл, Хүрьбэ голые уруудажа, Ойбонтоһоо эхилээд, Хасууртайн адаг хүрэтэр совхозой 1-дэхи, 4-дэхи, 5-дахи, 6-дахи фермэнүүдэй хүдэлмэришэд, механизаторнууд долоон звено, бригада боложо таһараад хүдэлнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, ниитын адууһа малда жэлдээ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха асуудал мүнөө эдэ үдэрнүүдтэ шиидхэгдэхэ байна бшуу. Эндэ үбһэ хуряалгын эхилһээр хахад һара шахуу саг үнгэрбэ. Теэд үбһэшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ёһоор ябуулагданагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Алишье звено, бригада дээрэ ябабал, тэндэ ажаллажа байһан хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэхэдэ, «юрэдөө үбһэ хуряалгада гараһан сагһаамнай хойшо маанадта һүүлэй үедэ хилын саана боложо байһан уласхоорондын болон орон дотор боложо байгаа һонинине дуулгаха, хэлэжэ үгэхэ хүн хомор. Шэнэ газетэ, журналшье һанаашын асарагдаагүй. Агитаторнуудай бии, үгышье мэдэгдэнэгүй. Фермымнай партийна организациин секретарьшье үбһэшэдтэй ябахаа болишонхой» гэжэ тэдэнэр гомдоно.

Эдэнэй хэлээшэ тон зүйтэй ха. Жэшээнь, Могой гэжэ газарта ажаллажа байһан 4-дэхи фермын үбһэшэдтэ июлиин 18-да энэ һарын 4—5-най газетэнүүдые асарһан байна. Ингэжэ бригада, звенонуудта абаашагдаха газетэ, журнал Ойбонтын, Тээгдын фермэнүүдэй контора соогуур хэбтэжэ хуушарна.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй бригада, звенонуудай хоорондо ямаршье социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй, үбһэшэд тус тустаа тусхай уялга абаадүй. Мүрысөөнэй таарамжатай зохид гурим (услови) мүнөө болотор партиин айком, совхозой парткомдо, бригадануудай парторганизацинуудташье баталагдажа абтаагүй байһаар. Дамжуулгын Улаан туг, улаан вымпел гэхэ мэтэ, түрүүшүүлые урмашуулха шан бии болгогдоогүй. Нэгэшье фермэ, бригададань мүрысөөнэй дүн харуулха самбар, ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан» гэхэ мэтэ харагданагүй. Хүн бүхэнэй хэһэн ажалай дүн гаргажа байхын орондо Могой гэжэ газартахи бригадын тоо бүридхэлшэ нүхэр Самбуев тэрэнээ миин саарһан дээрэ түрүүшын 3—4 үдэр тэмдэглэжэ байһан аад, хаяжархиһан байха юм. Тэрэшэлэн Ангир Тала, Шабарта, Улаан Бургааһан гэжэ газарнуудта хүдэлдэг бригадануудай хүдэлмэришэд үбһэндэ ороһонһоо хойшо хэн, хэды шэнээн ажал хэһэнээ, ямар олзо олоһоноо орой мэдэхэ аргагүй һуунад. Ингэжэ байхада хаанаһаа ажалай бүтээсэ дээшэлхэб даа.

— Үбһэ хуряалгын үедэ ажалшалай дунда партийно-политическэ болон культурна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри ябуулха тушаа тодорхой түсэб КПСС-эй айкомһоо үгтэхэ юм гэжэ хүлеэнэбди. Өөһэдөө мэдээд, юугээшье хэхээ ойлгоногүйбди,—гэжэ 6-дахи фермын партийна организациин секретарь нүхэр Дашидоржиев хэлэнэ.

Г. Цыреторов.

Техническэ дэбжэлтын түлөө

Июлиин 23-да КПСС-эй Октябрьска райкомой ээлжээтэ пленум партийна эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар болобо.

Пленум дээрэ «КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй хүдэлмэриин дүнгүүд, районой партийна организациин зорилгонууд тухай» элидхэл Бурядай совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр Давыдов хээ.

Октябрьска районой партийна организаци ЦК-гэй июниин Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе толгойлон, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэреэ улам шангадхаа.

Тиигэжэ районой промышленна бүхы предприятинууд хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид —июниин 4-дэ сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 42 миллион түхэригэй продукци гаргаһан байха юм.

Гэхэтэй хамта, предприятинуудай ажал хүдэлмэридэ нилээд ехэ дутуу дунданууд бии.

Нэн түрүүн үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомат техникэ үргэнөөр хэрэглэхэ, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые нэбтэрүүлхэ талаар дутуу дунданууд үшөөл бии байһаар. Жэшээлхэдэ, мяха-консервын комбинадай колбаса хэдэг цехын ажалай 80 процентнь, консервын цехтэ 70 процентнь гараар хэгдэнэ.

Улан-Удын мебельнэ фабрикада нэгэшье поточно лини бүтээгдэжэ, ашаглалгада үгтөөгүй. Ехэнхи хүдэлмэри гараар хэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ мебель муу шанартай, үнэ сэнгынь ехэ байдаг.

Улан-Удын модоной заводойхид 1957 ондо 260 мянган түхэриг гүрэнһөө урьһаар абажа, үйлэдбэреэ һайса оньһожоруулһан, шэнэдхэн хубилгаһан байгаа. Теэд һүүлэй хоёр жэлэй туршада тэдэнэр энэ талаар юушье хээгүй. Тэрэшэлэн мяханай комбинат үнгэрһэн жэлдэ гүрэнһөө абаһан 400 мянган түхэригэй оройдоол 87 мянгыень хэрэглээ.

Үйлэдбэриие уралан нарижуулха, ухаалан зохёохо һайшаалтай олон дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэнгүй үлэшэдэг байна. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө дурадхалнууд үсөөн ороно. Жэшээнь, Улан-Удын мяханай комбинадай 282 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хахад жэлэй туршада оройдоо 11 дурадхал оруулаа, модоной заводой 42 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниншье оруулаагүй. Энэнь ехэ гэмшэлтэй.

Тус пленум район соохи барилгын организацинуудай ажал хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа ехэ анхарал хандуулаа. Эндэхи барилгын организацинууд хахад жэлэйнгээ түсэбые оройдоо 63 процент дүүргэһэн байна. Барилгын организацинуудай муу ажал хүдэлмэриин шалтагаан гэхэдэ, тэндэхи зарим хүтэлбэрилэгшэд ажалдаа хойрог нобшоор хандадаг гэжэ пленум тэмдэглээ.

Дутагдалнуудаа дары усадхажа, үйлэдбэридөө техническэ дэбжэлтэ эрид шууд туйлаха гэһэн тогтоол пленум баталан абаа.

Геологууд аяншалгада ябана. Н. Гирсын фото.

Ашагта малтамал бэдэрэгшэд

Мухаршэбэрэй аймагта 1955 ондо геологуудай түрүүшын бүлэг ерэһэн юм. Нютагай баялигые шэнжэлхэ, элирхэйлхэ талаар геологууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, Хандалгые болон Н. С. Хрущевой Пленум дээрэ хэлэһэн үгые баяр баясхалантайгаар угтажа, мүнөө үедэ манай геологуудай бүлэг ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлнэ. Олон Шэбэрэй участогые шэнжэлжэ, ашагта малтамалыень гүйсэд тодорхойлхо зорилготойбди. Энэ зорилгоёо манай коллектив амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Май, июнь һарынгаа даалгабариие 10 хоногоор урид дүүргэжэ, ажалайнгаа бүтээсые 15 процентээр дээшэлүүлээ. Үрэмдэлгын станок бүхэнэй бүтээсэ 500 погонно метрһээ дээшэлнэ. Тиихэдэ үрэмдэлгын 1-дэхи комсомол-залуушуулай бригадынхид социалистическэ мүрысөөндэ илажа, түрүү зэргэдэ гаранхай. Мүн ахалагша мастернууд нүхэд Самсоненко, Фроленко гэгшэдэй бригаданууд һайнаар ажаллана. Тэрэшэлэн түрүүшүүлэй тоодо барилгын цехын нүхэр Лоскутниковай даадаг хабсаралгын бригада, токарь О. Дульянинов, автомашинын жолоошод И. Колопков, И. Кузьмин гэгшэд оролсоно.

Тиихэдэ уралан нарижуулгын талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо ажалшадай зүгһөө 12 дурадхал орожо, үйлэдбэридэмнай нэбтэрүүлэгдээ. Тиигэжэ 11123 түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаа. Гадна республика доторнай соносхогдоһон геологическа аяншалгада арад зониие эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тулада манайхид ехэ туһа хүргэдэг юм.

Иигэжэ манай геологууд арадай ажахыда хэрэгтэй ашагта малтамалнуудые тодорхойлжо, гүрэнэй мэдэлдэ түргөөр оруулха зорилготой.

Д. Бекметьев,
геологуудай партиин хүдэлмэрилэгшэн, Түгэнын сомсоведэй депутат.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫН ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ ХАРУУЛҺАН ВЫСТАВКЭ

«Геологи» гэжэ павильон соо. Ашагта малтамалай байһан газарнуудые шэнжэлхэ аргануудтай зон танилсажа байна. ТАСС-эй фотохронико.

АВТОМАДАЙ ХҮСЭН ИИМЭЛ ДАА!

1. Час бүтээдэг Москвагай 2-дохи заводой хоёрдохи цехтэ «ЗЛ» маркын автомат шэнэ лини ашаглалгада үгтэхэнь. Энэ лини дээрэ эрэшүүлэй часай элдэб корпусууд бүтээгдэхэ юм.

Шэнэ лини «Победа» маркын часай корпусые бүтээдэг «Л-1» линиин база дээрэ байгуулагданхай. Мүнөө тэрэнь хэдэн ондоо технологитой хүдэлмэри дүүргэхэ нэгэ агрегат болоһон байна. Жэшээнь, токарна, тошниилдаха, отолхо, хобол гаргаха, үрэмдэхэ, мүлихэ гэхэ мэтын бүхы хүдэлмэри хэхэ аргатай байха юм. Иимэ шэнэ технологиин хэрэглэгдэхэтэй хамта металл отолхо бүхы зэбсэгүүдынь шэнэлэгдэжэ байна. Автомадай шэнэ линиие ашаглаад байхада, ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлхэ юм.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) цехын начальнигай орлогшо Б. Скворцов, хабсаралгын бригадир В. Чилин, наладчик А. Рамзин гэгшэд шэнэ линиин хажууда байна.

2. Ярославль. Электромеханическа заводой механическа цехтэ электродвигательнүүдэй корпусуудые бүтээдэг автомат шэнэ лини ашаглагдаба. Энэ линиие Москвагай Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ станок бүтээдэг завод гаргана.

Бүхы лини юһэн станогуудһаа бүридэнэ. Эндэ халаан соо электродвигателиин 200-һаа дээшэ корпус бүтээгдэнэ. Оньһон аргаар бүхы автомадуудынь жолоодогдоно. Хамта гурбан хүн энэ техникые хүдэлгэдэг байна. Урдань энэ зэргын бүтээсэтэй юрын станогуудта аяар 40 хүн хүдэлдэг байгаа.

Зураг дээрэ: автомат линидэ хүдэлдэг Анатолий Гачин автомадай хүдэлмэриие хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ажабайдалай ээд

ОЧЕРК

Үүр сайжа эхилбэ. Огторгойн зүүн хаяа ягааржа, сайбар туяан улам холуур сасарна. Үглөөнэй һулахан һэбшээндэ хасар шэмхэнэ. «Һөөлхэн хүйтэн байна, мүнөөдэр хүндэхэн лэ байхань хаш»,—гэжэ халта гүбэд гээд, Илья Зиновьевич Асламов хүршынгөө гэрэй сонхо нэтэрүүгээр тоншобо.

Багаханшье һаа, шэнэ гэрһээ Илья Зиновьевичын хүбүүн—Николай бушуухан гаража, эсэгэтэеэ хамта барилга тээшэ алхална. Уданшьегүй Асламовтанай бүлын үшөө нэгэ гэшүүн—Владимир Зиновьевич тэдэниие хүсөөд, гурбуулан шамдууханаар Вилюйка горхоной мүльһэн дээгүүр алхалбад. Хүл доогуурнь хүбхэгэр зузаан саһан аятайханаар шаршаганан, гүнзэгы бодолдо хатаһандал үндэр жэбжэгэр нарһад зүргын хажуу тээгүүр абяагүйгөөр жэрынэд.

Машинануудай ууртайгаар хүршэгэнэлдэн гүйлдэдэг харгы дээрэ гарахада, барилгын бүхы талмай альган дээрэ табиһандал элихэн харагдажа байгаа һэн.

Үнэндөө барилгыншье талмай бэшэ, харин ёһотойл тосхон баригданхай, байрын хэдэн олон гэрнүүд жэрылдэн харагдана. Эндэ тэндэ шэнэ гэрэй һууринууд табигданхай. Барилгын модо шэрэһэн машинанууд иишэ тиишээ һүндэлнэ.

Һая болотор Сэлэнгэ станци тухай үсөөхэн лэ зон мэдэдэг байһан байгаа. Мүнөө манай республикын саарһа-целлюлозо гаргадаг комбинадай барилгада үдэр бүри шахуу хэдэн олон хүдэр машинанууд, бульдозернууд, экскаваторнууд ерэжэл байдаг.

Эндэхи барилгашад манай ороной олон нютагһаа: Приморьеһоошье, Украинаһаашье, Мордовиһоошье, республикымнай аймагуудһаашье ерэнхэй юм.

Илья Зиновьевич Асламов, тэрэнэй бүлэ, барилгын һаяхан эхилжэ байхада ерээ һэн. Илья Зиновьевич хэдэн жэлэй урда тээ модошо дархан болоод, түмэр харгыда хүдэлжэ байгаа. Хэһэн ажалайнгаа хүндэтэйшье һаа, һанааниинь ханадаггүй байгаа. Бүхы мэргэжэл шадабаряа хэрэглэжэ шадахаар, габшагай барилгада хүдэлхэ дураниинь хүрэдэг һэн. Сэлэнгэ станци шадар барилга хэгдэхэнь гэжэ дуулахадаа, тэндэ ошохоор шиидээд, гэртэхиндээ дуулгаба. «Байра байдалшьегүй, ганса нарһан доро суглараад һууха зон гүбди?» гээд һамганиинь түрүүшээр арсадаг байгаа.

Һамганиинь үбгэндөө зүбтэйшье юумэ хэлэжэ болоо. Юундэб гэхэдэ, бүлэнь бага бэшэ, аяар арбан хүн ха юм. Николай Тамара хоёрой бэеэ даажа амяараа һуудагшье һаа, бэшэ зургааниинь аба эжытэеэ байдаг һэн. Теэд хүүгэдынь эсэгынгээ дурадхал дэмжэһэн байгаа. Тамара өөрынгөө үбгэниие — Юрий Гуриниие барилгада ошохоор үгэдөө оруулаа.

Эдэ бүгэдые дуулаад, Илья Зиновьевичын дүү — Владимир Зиновьевич Асламов баһал зүрхэеэ хүдэлгөө бэлэй. Долоодохи разрядай шулуушан, пеэшэншэн Владимир Зиновьевич һүүлэй үедэ Темлюгэй цементын заводой ФЗО һургуулида мастераар хүдэлдэг байгаа. Ангар, Енисейн агуу ехэ барилгануудта хүдэлдэг һаа, гэжэ нэгэнтэ бэшэ бододог һэн. Харин гэнтэ хажуудаханань, сэлгеэхэн Сэлэнгын эрьедэ ехэ барилгын бодожо байхада яагаад миин һуултайб. Тиигээдшье ахынь жэшээ урдань байна ха юм.

Саарһа-целлюлозо гаргадаг комбинадай барилгада ерэһээр Илья Зиновьевич хамтын байра барилгашадай бригадир боложо томилогдоһон байгаа. Владимир, Николай, Юрий, Гурин шлако-блочно гэрнүүдые барижа захалаа һэн. Барилгашад болохомнай гэжэ Илья Зиновьевичын басагад Альбина Лида хоёр баһа мэдүүлгэ бариба. Хэдышье аргадаа, хорёошье һаань Альбина өөрынхеэрээ шиидэбэ: «Бүхы бүлөөрөө хүдэлжэ байхадатнай би юундэ үлэхэ болообиб. Арбадахи класс дүүргэһээр байтарни барилгамнай дүүрэшэхэ бэшэ юм аал. Саашадаа үдэшын һургуулида һурахаб». Тиигээд Альбина штукатуршан болоо һэм.

Түрүүшээр Асламовтанда хүндэшэг байгаа. Ажалынь ехэ, байхаа байра үгы. Тэрэ сагаа һанан, ахынь хөөрэнэ даа:

—Барилгада ерээд, байха байрашьегүйнүүд байгаабди, цехын комитет ехэ бүлэтэн гэжэ тэрэ түрүүн байра намда үгэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа бэлэй. Нэгэтэ намда профсоюзаймнай хүтэлбэрилэгшэд ордер үгэбэ. Байра абаха дуратайшуул ехэ олон хэбэртэй һэн. Ехэнхинь залуушуул. Зариманиинь һаяхан лэ аба эжынгээ дали дороһоо гараһан зон гэжэ һанахадаа хайрлаад, квартираһаа һайн дураараа арсаа һэм.

Илья Зиновьевич саашань хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ:

«Яһала һайн үбэлжөөбди даа. Тиигээд өөһэдынгөө барилга тухай бодохо ёһотой болоо һэмди. Гүрэн урьһаар мүнгэ үгөө бэлэй. Тон түрүүн Николайтанайнгаа гэр толлоо һэмди. Ноябриин 7-ной урда тэрэ шэнэ гэртэ ороободи. Мүнөө Влад

Энэ жэл Торийн аймагай «Улаан Тори» колхоздо малай байра болон малша... һууха гэрнүүд олоор баригдажа байна.

Зураг дээрэ: колхозой бэрхэ барилгашан Бальжинима Будаевай хүтэлбэрилдэг ...да 100 үнеэнэй байха шулуун да(?) барьяад, оройлжо байна. Н. Даниловай фото.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗОРИГООР

Газаа үшөө хүсэд һаруул болоодүйдэ «Авангард» колхозой центрын үйлсөөр дуутай шуутай залуушуулые шэрэһэн автомашинын зүүлжээ гарахань үглөө бүри харагдадаг. Энэмнай артелиин 2-дохи бригадын һү һаалиин фермын һаалишадай үглөөнэйнгөө һаалгада гаража ябаһан үень гээшэ. Эдэнэр үнеэдээ һүниндөө адуулжа хоноод, үглөөниинь эртэ, тэдэнэйнгээ амарха һамбаанда, хээрэнь байлгажа һаадаг болонхой юм. Энээнэйнгээ ашаар тус фермынхид һү һаалия үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлжэ байна.

Һаяхан үнгэрэгшэ манай бурят, ород арадуудай хани барисаанай түүхэтэ ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, энэ фермын залуу һаалишан, эвенк басаган Александра Наргулева даажа байһан 14 толгой шэнэ түрэһэн гунжан үнеэдэйнгээ тус бүриһөө жэлэй эхинһээ хойшо 872 литр һү һаажа, абаһан уялгаяа эрхимээр дүүргээ. Мүнөө һаалишан нүхэр Наргулева уялгаһаа гадуур жэлэй эсэс болотор үшөө 800 литр һү һаахын түлөө тэмсэнэ.

Мүнөө зунай һарануудта һү бүри ехээр һаахын түлөө фермын һаалишад үнеэдээ һайн ногоотой бэлшээридэ үлэр һүнигүй адуулжа, үдэрэй гурба дахин һаана. Мүн һаалишад тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Үбэлэйнгөө байра шадар турнепс тарьяад, тэрэнэйнгээ ургасые харууһалжа, буртаг үбһыень түүнэ.

Д. Санданов.
Баргажан.

...ютагаархидынь дэмы магтадаггүй

...рюун тунгалаг уһатай Бүхэн го... ...зуун бэеын ехэ бэлшээридэ ...Ильманэй нэрэмжэтэ колхозой хэ... ...зуугаад хонин һүрэг хабартаа, ...даа, намартаашье адуулагдадаг ...Колхозой хонишон коммунист ...аголон Ринчинович Балаганов ...зли нэгэ отарые даажа абан...

...Һэндо намар колхозой правле... ...партийна организаци нүхэр Ба...лагановта хонинной отара даалгажа ...хадаынь, тэрэ арсаагүй, «шухала ...рэгтэй хадаынь эльгээхэ гээ юм бэ» ...гэжэ бодоод, 566 хонидой ота... даажа абаа һэн. Артелиин хо... ...һүрэгые олошоруулгада өөрын... ...хубитые оруулхын тула орол... ...дотойгоор хүдэлмэрилжэ эхилһэн ...Уданшьегүй эхэ, эсэгэтээ ...таа хоёр басагадынь ажаллажа ...лаа һэн.

...Тэдэнэр энэ жэлдэ ажалайнгаа ...хэбые хараалхадаа, харууһалжа ...һан отарынгаа зуун хонин бү...һөө 110 хурьга абаха, ноохо хай...лалгаяа улам дээшэлүүлхэ гэ... шиидээ һэн. Абаһаар хараха... энэ уялга тиимэ ехэ бэшэ һаа, үбһэ тэжээлээр угаа дутамаг отарын эрхэ байдалые хараадаа абахада тон һайшаагдамаар лэ һэн.

Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, Амаголон Балаганов отара дээрээ үдэр һүнигүй харууһалгын ээлжээ эмхидхэжэ, абтаһан хурьгадаа хэды хоногоорнь илгажа, һайнаар харууһалдаг, тамир шадал муутайень амяарлан, бүлеэн уһаар уһалдаг, нэмэлтэ тэжээл үгэдэг һэн. Эдэ бүхы хэмжээнэй, оролдосотой һайн ажалай ашаар лэ абаһан 470 хурьгадаа гарзагүйгөөр тэнжээжэ шадаа. Зуун эхэ хонин бүриһөө 91 хурьган абтаа һэн. Отарынь хони, хурьгад мүнөө тамир хүсэеэ үдэр ерэхэ бүри һайжаруулжа байна. Бүри май һарын һүүлээр үбэлэйнь зарим хурьгад 30 килограмм хүрэтэр татаһан юм.

Мүнөө энэ отарынхид 350 эхэ хонидые хоёрдохёо ороондо оруулха юм. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 350-һаа доошо бэшэ хурьга абахаар хараалагдана.

Ц. Балданов.
Сэлэнгэ.

Дүршэлтэй малшан

Хэнэйшье мэдэһээр, тарган мяха ехээр, химдаар, түргөөр абажа, гүрэндөө тушааха, худалдаха гээшэ мүнөө үедэ эгээл зайлашагүй шухала зорилгонуудай нэгэн болоод байна. Энэ хүндэтэй хэрэгые хүсэд ойлгоһон Мухаршэбэрэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын мал адуулагша Будажап Цыренович Цыренов эршэтэ ажалаараа уетэн нүхэд малшадайнгаа дунда онсо шалгаржа ябана.

Үндэр наһатай энэ үбгэн Цыпилма хүгшэнтэеэ түрэл нютагтань хамтын ажалай эмхидхэгдэһэнһээ хойшо таһалгаряагүй ажаллажа байдаг. Алишье ажал дээрэ ябахадаа Будажап Цыренович шадамар бэрхэ, нугаршагүй зориг хүсэлтэй байһанаа харуулдаг юм. Теэд мүнөөшье арбадахи жэлээ адууһа мал харууһалжа байхадаа, үнэн сэхэ ажалай һайн аша үрэ туйлана. Тэрэ мүнөө холын бэлшээридэ гараад, 105 толгой хашарагуудые бэлшээн таргалуулжа байна.

Түгэнэ голой хойто бэеэр зубшаһан Гэр Шулуун хадын хормойгоор хагда ногоогоор элбэг, һэрюухэн һэбшээ һалхитай, эндэхи зоной хэр угһаа хойшо малаа адуулжа ябадаг газарта нүхэр Цыреновэй гүүртынхид байрланхай. Хабатай һайхан хүхэ ногооной үедэ үхэр малаа һайса таргалуулжа абахын тула үхэршэн үбгэн ехэхэн оролдолго гаргана.

— Мал гээшэ харууһанһаа болодог. Тиимэ хадань тэдэниие жэлэй дүрбэн сагта шадаал һаа хүсэ һайнтайгаар ябуулха шухала. Илангаяа зун, намартаа һайнаар харюулха хэрэгтэй. Эдеэлсэтэй ногоотой бэлшээридэ ябуулха, дураарнь уһалха, дабһа хужараар дутаахагүй ёһотой,—гэжэ нүхэр Цыренов хэлэдэг.

Нээрээшье, дүршэлтэй мал адуулагша бэлшээрее шадамараар хэрэглэжэ, жэлһээ жэлдэ һайн амжалта туйладаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ эрэ хашарагуудые эрхимээр адуулжа, тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 700—800 граммаар нэмээжэ, 250—300 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааһан байха юм.

Энээгээрээ нүхэр Цыренов һанаагаа амараагүй. Тэрэ мүнөө жэл бүри ехэ амжалта туйлахаар зориглоһонхой. Теэд энэ шадамар бэрхэ малшан Цыреновэй тон тарган, мяхалиг хашарагуудые тушааха байһандань этигэмээр.

Будажап Цыренович үхэрнүүдээ үглөөгүүр эртэ шүүдэртэй ногоондо садатарнь бэлшээгээд, үдын халуунда Түгэнын голдо дүтэлүүлжэ, һоно батаганаанһаа хамгаалан амаруулна. Тиигээд үдэшын һэрюунээр дахин бэлшээридэнь гаргажа, үнэгэнэй харанхы болотор адуулдаг. Мүн бэлшээрее һэлгэжэ байгаад адуулдаг. Эгээл тиимэһээ дүршэлтэй малшанай хаража байһан хашарагууд эдэ үдэрнүүдтэ шэгнүүрээ сүүдхэ соо 1,000—1,200 граммаар нэмээнэ. Тэдэнэр намар болотор малаа һайса таргалуулжа, 300—400 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушааха зорилго табинхай.

И. Очорон.

...р Тамара хоёртоо гэрнүүдые ба...хадань хамһалсанабди. Үйлсын ...э тала бултадаа Асламовтанай ...охонь гээшэ ха»—гээд Илья Зи...вьевич дүүргэнэ. «Үйлсые Асла...втанай нэрээр нэрлэхэ»—гэжэ ...фсоюзай комитет дээрэ нэгэн ...гложо дурадхал оруулаа һэн. ...и мэдэхэб, энэ шог үгэнь үнэхөө...шье бэелүүлэгдэжэ болохо ...лам? Автобусой шофёрнууд тэн... ...тогтодог газараа «Асламовская» ...жэ нэрлэдэг болоһоор үнинэй. ...гэншьегүй яаха һэм, автобусынь ...нсата тэндэ хооһоршодог ха юм.

...Асламовтанай бүлэһөө барилга...дай бүхэли комплексно бригада ...эмхидхэжэрхихээр байна: дарха...улшье, пээшэншэдшье, бетонщи...дшье булта бии. Энэ бүлэһөө ...сад хүн—Сергей Зиновьевич ...ламов ондоо харгы шэлээ һэн. ...ргей сэрэгэй албанһаа табигда... ...ар энэ барилгада ерэхэдээ баян ...рэ бэрхээр наададаг, эмхидхэ... дүршэлтэй байһандаа клубые ...агшаар хүдэлжэ эхилһэн юм. ...римдаа нүхэдынь тэрэниие шог...н:—Сергей, ши өөрынгөө үндэ...эһөө таһаржа бү хаташа,—гэлсэ...г һэн.

— һайнаар хүдэлжэ шадахаһаа ...на, мүн зохидоор амарха хэрэг... бшуу. Тэрэгүй һаа, дутуушаг ... байха болоно,—гэжэ Сергей Зи...вьевич харюусадаг.

«Нээрээшье үнэн зүрхэнһөө хүдэ... һаа, гэгээрэлэй хүдэлмэри ехэ ...идэтэйшье, хүндэшье байжа боло... Эндэ тэндэ ябажа, элидхэл ун...хаһаа эхилээд, элдэб уран һай...най бүлгэмэй кружогуудта ту...лха гэжэ оролдодог. Барилгаша...нарайнь ажалда адляар тэрээ...йшье хэдэг юумэн хүн зондо ту...тай байһай гэжэ Сергей Асламов ...олдодог юм.

...Бусад барилгашадай хэды хүн...тэйшье байбал, аха дүү Асламов...н өөһэдынгөө оролдосоор, түбшэн ...руу зангаар, бэедээ эрилтэтэй... гээр хандадагаараа бүгэдэнэй хүндэдэ хүртэлсэдэг.

Түрүүшээр ямаршье ажал дээрэ бэрхэшээл ушаржа магадгүй юм. Тэрэшэлэн эндэшье барилгын элдэб хэрэгсэл саг соогоо бэлдэгдээгүй байжа байдаг. Иимэ ушар барилгашадай зүрхые ямаршье хүйтэнһөө дороор хайрадаг!

Энээниие һайса ойлгодог дээрэһээ Илья Зиновьевич ажалайнгаа һаадгүйгөөр ябахын тула бэлэдхэл һайса хэдэг байна. Барилгын зүйлнүүдэй дутаад байбал, монтажша хүдэлмэри даагшада, ахалагша инженертэ хандажа, өөрынхеэ абажал һаладаг юм.

Илья Зиновьевич ажалдаа хайша хэрэгээр хандаха ябадалые тэсэдэггүй. Муугаар бүтээһэн юумээ шэнэлжэ заһангүй, комиссидал тушаажа һалахые оролдодог зонуудтай ушархадаа, дүршэл ехэтэй, хуушанай барилгашын нюдэд ууртайгаар ялалзадаг.

Нэгэтэ залуу модошон яараад, сонхынгоо нялтын гажалтые заһабагүй ха.

«Хамаагүй, обёорхогүй байха. Бариһан гэрээ түргөөр тушааха зэргэтэй ха юм»—гэжэ тэрэ найдаһан байгаа.

Ходо дуугай ябадаг Илья Зиновьевич энээниие дуулахадаа, ганиршаба:—гэр байра гээшэ һайшаагаагүй һаа, саашань орхижорхихоор стул бэшэ бшуу»—гэжэ тэрэ бодолгүйхэн барилгашаяа зэмэлбэ.

—Үри хүүгэднай энээн соош һууха ха юм. Тиимэһээ бата бэхеэр барилга хэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэлтнай хойшодоо таанад тухай һайнаар дурдажа байхал.

Дүй дүршэлтэй барилгашан тухай зон нигэжэ хэлсэдэг: «Ондоо хүнэй обёороогүй юумые обёордог, хёрхо нюдэтэй хүн гээшэ даа». Иимэ эрилтэнүүдые юундэ табидагаа тайлбарилан:—Байра гээшэмнай һууха гэр байхаһаа гадна, мүн шинии гэр бүлын жаргал гээшэл.

Нүхэр Асламов ажалдаа дуратайгаар хандахыень, ажалшадай нэрэ хүндые хододоо сахихыень өөрынгөө үхибүүдтэ, хүдэлмэришэдтэ заабарилдаг һэн.

Үнэн сэхээр ажаллаха ябадал хаанашье хүниие гоёодог юумэ гээшэ гэжэ үхибүүдынь эдир багаһаа ойлгожо абаа бшуу. Эгээл тиимэһээ хүбүүниинь, гурбан басаганиинь эсэгынгээ харгыгаар ошожо, барилгашад болоо бэлэй. Эртээнһээ эхилжэ эсэгэнэртэеэ хамта гоё һайхан ордон гэрнүүдые барилсаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй болонхой.

—Барилгашад гээшэмнай арад зоноойнгоо туһада уран бэлигээ гаргажа байдаг, нангин мэргэжэлтэй зон ха юм,—гэжэ нүхэр Асламов хөөрэнэ.

Ажалай һүүлээр гэр тээшээ бусажа ябахадаа, Асламовтан гараараа бүтээһэн хэдэн олон гэр байшангуудаа хаража, досоогоо ехэл ханаһхай омогоор алхалдаг. Оройдоо нэгэ жэлэй туршада арбан хүнһөө бүридэһэн Илья Зиновьевичын бригада хамтын хоёр томо байра, хоёр квартиратай юһэн байшан бодхооһон байна. Ажалайнгаа иимэ үндэр бүтээсээр омогорхонгүй байхын аргагүй ха юм даа.

Долоон жэлэй асари ехэ түсэбүүд Брянскын целлюлозно-саарһанай комбинат баригшадай дунда коммунистическэ ажалай мүрысөө дэлгэрүүлээ. Эдэнэр ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа, партиингаа хараалһан агууехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы абьяас, эдэбхеэ, хүсэ шадалаа сүм элсүүлхээр зориглонхой. Иимэл даа, манай ажабайдал! Асламовтан шэнги юрын лэ эгээлэй совет хүнүүд мүнөөмнай Эхэ оронойнгоо илалта хангана ха юм. Иимэ зондо найдангүй яаха гээшэб!

Н. Дампилов.

Гурбан жэлэй соёлой добтолго

Хүдэлмэринь яһала һайжараа

ХОРИИН аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэд 3 жэлэй соёлой добтолгодо эршэмтэйгээр оролсонхой. Аймагай бүхы колхоз, совхозой фермэ, отара дээгүүр кино харуулгын хүдэлмэри һүүлэй үедэ яһала һайжаранхай. Мүн культурын хүдэлмэрилэгшэдэйшье дунда илгарма һайнаар хүдэлдэг зон олон болоо.

Анаагай хүдөөгэй клубые даагша нүхэр Радна Митыпович Цыренов культурын оролдосотой бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ байһаараа ажалшадта хүндэтэй болонхой. Энэ нүхэр хүдөөгэй залуушуулһаа бүридэһэн уран һайханай бүлгэмые хүтэлбэрилжэ, гансашье Анаагай колхоздо бэшэ, мүн аймагайнгаа ондоошье колхозуудта концерт харуулдаг юм. Энэ жэлдэ нүхэр Цыреновэй хүтэлбэрилдэг уран һайханай бүлгэмэйхид «Авангард», Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта концерт харуулаа.

Аймагай библиотекые даагша Р. А. Лисова мүн лэ өөрынгөө оролдосото ажалаар аймаг соогоо суурханхай. Библиотекэ соонь уран һайханай, ниитэ-политическэ, хүдөө ажахын, үхибүүдэй, мүн бусадшье литература элбэг. Нүхэр Лисова уншагшадай эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг, уншаха дуратай ном, журнал, газетыень аймагай библиотекын һанһаа олодог. Аймагайнгаа центр дээрэ эрхимээр хүдэлхэһөө гадна, хүдөөгэй клуб болон библиотекэнүүдтэ ёһотой туһаламжа үзүүлдэг юм.

Аймаг дотор нүүдэл библиотекэнүүд олоор эмхидхэгдэнхэй. Гүүртэ, фермэ дээгүүрхи нүүдэл библиотекэнүүдэй номууд саг соогоо һэлгэгдэжэ байдаг. «Авангард» колхозой клубые даагша С. М. Галсанов колхозниигуудай дунда харуулан ойлгуулха агитаци тодорхойгоор ябуулна. Гүүртэ, фермэ дээгүүр колхозойнгоо ажахын амжалта харуулһан стенднүүдые эмхидхэдэг, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Аймаг дотор хамта дээрээ 28 кинотүхеэрэлгэ бии болгогдоод, ажалшадта кино харуулха зорилгоёо эрхимээр дүүргэжэ байнхай.

Тээгдэ тосхондо хүдэлдэг киномеханик нүхэр Г. А. Борисова хахад жэлэйнгээ түсэб 124,3 процент дүүргэжэ, аймаг соогоо түрүү һуурида гараба.

«Дружба» колхоздо хүдэлдэг киномеханик Г. Снетков—120 процент, Наранай, Зүүн Хуурайн модо бэлэдхэлэй участогуудтахи кино харуулагшад М. Хайдуков, Г. Скворцов, Хориин совхозой нэгэдэхи фермэдэ хүдэлдэг Л. М. Филиппова гэгшэд түсэбөө 112 процент хүрэтэр дүүргээ.

Мүн Хориин культурын таһаг нүүдэл клуб эмхидхээ. Энэ клубай директорээр нүхэр Д. Дашацыренов томилогдонхой. Нүүдэл клуб холын малшадые, модо бэлдэгшэдые хаһа саг соонь кино харуулгаар, һонирхолтой лекцинүүдээр хангадаг. Нүхэр Д. Дашацыренов «Эхэ ороноймнай долоон жэлэй асари ехэ түсэб», «Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые совет арад хайшан гэжэ бэелүүлжэ байнаб?», «Аймаг дотор үбһэ тэжээл бэлдэлгэ» гэһэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

—Хориин аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэд гурбан жэлэй соёлой добтолгын үедэ ажалшадай культурна эрилтэнүүдые гүйсэд хангахын түлөө оролдоно, оролдохошье, —гэжэ культурын таһагые даагшын орлогшо нүхэр И. Б. Яртагаев хөөрэнэ.

Ч. Дарибазарон,
манай тусхай корр.

Арад зоной аша туһада

Манай Кударын колхозууд малдаа тэжээл ехээр бэлдэхэ, гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха түсэбөө бэелүүлхынгээ хажуугаар, культурно-ажаһуудалай барилга эршэмтэйгээр ябуулжа байгаа юм.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комплексно бригадын барилгашад 32 метр утатай, 11 метр үргэнтэй культбаза барижа дүүргэбэ. Тэндэнь улаан булан, кинобудка, столово, кухни, веранда түгэсөөр түхеэрэгдэнхэй.

Һаядаа «Путь Октября» колхоздо механизаторнуудай культбаза ашаглалгада үгтэхэнь. Тэрэ культбаза баһал ехэ: байрын 3 таһалгатай, столовотой, кухнитай, улаан булантай.

«Дружба» колхозой зургаадахи комплексно бригада шэнэ клубтай, үхибүүдэй яслитай болоо, Семеновка тосхондо шэнэ магазин шулуугаар баринхай.

Кударын аймагай олонхи колхозниигуудай гэр байшангуудай газаагуур таримал модод холоһоо ногоорж харагдадаг болонхой. Колхозуудта үшөө 3 культбаза, 5 клуб, 2 һургуули, 5 магазин, Кудара-Сомондо магазин баригдажа байна.

С. Таханов.

Уһан хилээ үнэн сэхээр сахигшад

(*Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта*)

дай восстани гайхамшагта ушар хэрэгүүдэй нэгэн мүн болоно. Энэ восстаниие революционно армиин үндэһэ һуури байгуулгын түрүүшын туршалга гээшэ гэжэ В. И. Ленин сэгнээ һэн. «Потёмкиной» матросуудай удаа Кронштадт, Владивосток, Севастополь, Свеаборгдэхи уһан сэрэгшэд эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсээ.

Хархис засагта эсэргүү тэмсэлдэ большевигүүдэй партиин найдамтай түшэг тулгууринь уһан сэрэгшэд байгаа. Алдарта «Аврора» крейсер 1917 оной октябрьда өөрынгөө үхэр буунуудайнгаа абяагаар шэнэ шата—Агуухэ социалистическэ революциин шата сонсхоо.

Граждан дайнай жэлнүүдтэ сагаантан болон хариин эзэмдэгшэдтэ эсэргүү дайнда Совет ороной уһан сэрэгшэд дабагдашагүй баатаршалга, эдэбхи зориг, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байһанаа харуулаа.

Хариин эзэмдэгшэд болон сагаантаниие бута сохиһоной һүүлээр оронойнгоо экономикые һэргээн бодхоолгодо, социалистическэ гүрэниие бэхижүүлгэдэ арад зоной хүсэл оролдолгые элсүүлжэ байһан Коммунистическэ парти, В. И. Ленин өөрөө манай ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо ехэ удхашанар хандуулдаг һэн. 1921 оной мартда болоһон партиин 10-дахи съезд Далайн-Сэрэгэй Флодые һэргээн бодхоохо тухай шиидхэбэри баталан абаа һэн. Энэ шиидхэбэриие бэелүүлэн, совет арад флодоо шэнэ корабльнуудаар, дайшалхы техникээр зэбсэгжүүлээ. Гансахан түрүүшын хоёр табан жэлэй туршада манай флот 500 шахуу дайшалхы шэнэ корабль абаһан байна. Балтиин, Хара далайн флодууд түгэс хүсэтэй болоо, 1932 ондо Номгон далайн флот, 1933 ондо Северное флот байгуулагдаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ Далайн-Сэрэгэй Флот, гитлеровскэ сэрэгые бута сохихо хэрэгтэ Советскэ Армиин найдамтай туһалагшань байһан юм. Ленинград, Одесса, Сталинград, Севастополь, бусад олон городууд болон далайн-сэрэгэй базануудые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалгада Совет ороной сэрэгшэдэй харуулһан габьяата хэрэгүүд хэтэ мүнхэдөө алдаршажа байха.

Уһан сэрэгшэд дайн сэрэгэй бүхы жэлнүүдэй туршада социалистическэ Эсэгэ орондоо, түрэл Коммунистическэ партидаа үнэн сэхэ, бэеэ үгэнги байһанаа харуулаа. Дайсадтай тэмсэһэн хатуу шанга тулалдаанда тэдэнэр үзэгдөөгүй баатаршалга, эрэлхэг зориг, дайшалхы шадабари харуулаа.

Совет арад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүндэ хүшэр туршалгые нэрэ хүндэтэйгөөр дабажа гараһан өөһэдынгөө уһан сэрэгшэдээр омогорхоно.

Дайн сэрэгэй үедэ флодой кадрнууд хатуужаа, дайшалхы дүй дүршэлөөр баяжаа. Уһан сэрэгшэд энэ дүй дүршэлые шудалха зуураа, мүнөө үеын наука болон техникын шэнэ туйлалтануудаар баяжажа, далайн-сэрэгэй хэрэгые саашань хүгжөөнэ.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Далайн-Сэрэгэй Флот дайшалхы хүсэ шадалаа, уһан сэрэгшэдые бэлэдхэхэ шанар саашадань һайжаруулна. Совет гүрэниие хамгаалха талаар ямаршье зорилго манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дүүргэжэ шадахаар байхын тула Коммунистическэ парти, Советскэ правительство бүхы хэмжээнүүдые абажа байдаг. Арми, авиаци, флот мүнөө сагай буу зэбсэгээр, техникээр зэбсэгжүүлэгдэнэ. Парти, правительствын

Хара далайн флот. Уһан доогуур ябадаг онгосын мотористнуудай командын 1-дэхи статьягай старшина В. Кочкарев «Далайн-Сэрэгэй Флодой отличник» гэжэ значогоор һаяхан шагнагдаа.

ТАСС-эй фотохронико.

анхарал оролдолгын ашаар Совет ороной Далайн-Сэрэгэй Флот манай Эхэ ороной уһан хилые хёрхоор сахиха зуураа, далай дээрэшье, дэлхэйн алишье зугтэ дайсадта түгэс хүсэтэй сохилто үгэхэ аргатай юм.

Совет арад мүнөө сагай эгээн шэнэ дайшалхы корабльнуудые, буу зэбсэг болон техникые уһан сэрэгшэдтэ барюулаа. Мүнөө үеын буу зэбсэгээр, шэнэ техническэ зэбсэгээр флодые зэбсэгжүүлгэ уһан сэрэгэй хүсэ, дайшалхы шадабари болон арга боломжыень горьтойхоноор дээшэлүүлээ. Тиихэдээ уһан сэрэгшэдэй техническэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхын, командалдаг кадрнуудай хүтэлбэрилхы мэргэжэл шадабариие бүри һайжаруулхые эринэ.

Гэхэтэй хамта, далай дээрэхи мүнөө үеын тулалдаан эрхим һайн арга шадабаритай байхые бүхы сэрэгшэдһээ эрихэһээ гадна, ушар ёһо гүнзэгыгөөр мэдэрдэг, үнэн сэхэ байхые эринэ. Мүнөө командирнууд, политическэ хүдэлмэрилэгшэд, корабль болон частьнуудай партийна, комсомолой организацинууд уһан сэрэгшэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ улам һайжаруулаа. Уһан сэрэгшэдэй ажабайдалда, дайшалхы һуралсалда 1957 оной октябрьда абтаһан «Советскэ Армида, Флодто партийно-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэри шиидхэхы удхашанартай. Энэ шиидхэбэри сэрэгшэдэй дайшалхы бэлэдхэлые, хёрхо һэргэг байха ябадалые дээшэлүүлхэ талаар командирнуудай, политорганууд ай, партийна организацинуудай ажал-ябуулгын гол шухала зорилгыень тодорхойлоо.

Арадтаяа нягта холбоо барисаатай байха гээшэ арми болон флодой бата бэхи, диилдэшэгүй байхын гол шухала эрхэ нүхэсэлынь мүн болоно. КПСС-эй ЦК-гэй октябрьда болоһон Пленумэй һүүлээр сэрэгшэд ажалшадтай, нютагай партийна организацинуудтай, Далайн-Сэрэгэй Флодые шефтээ абаһан комсомолтой холбоо барисаагаа улам бэхижүүлээ. Орон дотор армида, авиацида, флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмэй ажал хэрэг һайшаан дэмжэгдэнэ.

Советскэ Арми, Далайн-Сэрэгэй Флодой бата бэхи түшэг тулгууринь арад болоно.

Флодой сэрэгшэдэй политическэ, культурна байдалые һайжаруулха хэрэгтэ шефтээ абалга аша туһатайгаар нүлөөлнэ.

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бата бэхи байһанай ушарынь юуб гэхэдэ, Коммунистическэ парти тэрэниие эмхидхэдэг, хүтэлбэрилдэг, хүмүүжүүлдэг байна. Советскэ Арми, Далайн-Сэрэгэй Флот тэрэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байһанай ашаар манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мүнөө үеын наукэ болон техникын туйлалтануудаар зэбсэгжэнхэй, бэлэдхэл һайнтай кадрнуудтай болонхой. Тэдэнэр түрэл партиингаа уряалаар ямаршье дайсанда хатуу шанга сохилто үгэхөөр бэлэн байна. Далайн-Сэрэгэй Флодой Үлэрые олон корабльнууд болон частьнууд дайшалхы, политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалта туйлан угтажа байна. Бүхы флот болон флотилинууд дээгүүр техникэ, буу зэбсэгээ эрхим һайнаар хэрэглэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэдэн дэлгэрнэ. Партиин XXI съездын үнгэрһэн сагһаа хойшо корабль болон частьнуудта дайшалхы, политическэ бэлэдхэлэй эрхим хүнүүд, һайн мэргэжэл, шадабаритай сэрэгшэд олон болоо.

КПСС-эй XXI съездын һүүлээр флот дээрэ сэрэгшэдые коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ талаар партийна, комсомолой организацинуудай хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдана. «Коммунистическэ ёһоор ажаһууха, хүдэлхэ!»—гэһэн совет залуушуулай уряалые уһан сэрэгшэд һайшаан дэмжэнэ. Флодой дайшалхы бэлэдхэлые улам һайжаруулха, совет хүнүүдэй амгалан ажал хэрэгые бүри хёрхоор сахиха гол зорилгые дүүргэлгэдэ корабль болон частьнуудтахи бүхы партийна хүдэлмэри шэглүүлэгдэнэ.

Бүгэдэ арадай анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэһэн, Коммунистическэ партяа, Советскэ правительствоя тойрон нягтаар жагсаһан уһан сэрэгшэд түрэл флодойнгоо дайшалхы бэлэдхэлые бүри дээшэлүүлхээр, коммунизм байгуулжа байһан манай ажалшадай амгалан ажал хэрэгые хёрхоор, эрид шууд хамгаалхаар шиидэнхэй.

Адмирал **Г. И. ЛЕВЧЕНКО.**

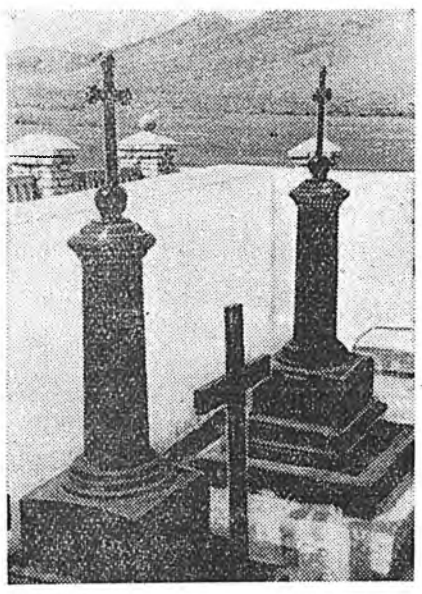
ЭЛДЭБ ҺОНИНУУД

ДЕКАБРИСТНУУДАЙ ХҮШӨӨ ШЭНЭЛЭГДЭБЭ

Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ декабристнуудай хүшөө холоһоо сайжа харагдадаг һэн. Энэ хүшөө хоёр метр үндэртэй, шулуун хүрээтэй. Досоонь аяар 1825 ондо хаанта засагтай эсэргүү тэмсэлдэ хабаадалсаһан декабристнууд Н. А. Бестужев, К. П. Торсон гэгшэдэй, мүн тэдэнэй түрэлхидэй хүүр хадагалаатай.

Хаанта засагай сүлэлгөөр Сэлэнгын аймаг ерэһэн эдэ декабристнуудай хүшөөе манай республикын ажалшад ехээр хүндэлэн харууһалдаг гээшэ. Республикымнай ажалшадһаа гадна, ондоо тээһээ ерэһэн олон айлшад эндэ ерэжэ, малгайгаа абан хүндэлдэг байна. 1957 ондо Яхадай АССР-һээ ерэһэн делегациин, 1958 ондо Грузинскэ ССР-эй Верховно Соведэй депутат, поэт Шанидзе болон бусадай эндэ ерэһэн тухай хүшөөгэй табсангуудта мелээр бэшээтэй.

Россин гүрэнтэй Бурят оронной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, декабристнуудай хүшөө һэргээн шэнэдхэгдэбэ. Олон жэлдэ һалхи, бороондо сохюулжа, Н. А. Бестужевай, К. П. Торсоной хүдөөгэй шулуун хэрээһэнүүд унашаһан юм. Мүнөө тэдэ хэрээһэнүүдынь шэнээр шудхагдажа табигдаа. Хүшөөень тойруулан цементээр бүхэ хашаан бариггдаа.

Сэлэндүүмын станок бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэд хэрээһэнүүдыень шудхаһан, Гусиноозёрск городой барилгашад—басагад хашааень бариһан байна.

Гэхэтэй хамта, декабристнуудай түрүүшын хүшөөе Н. А. Бестужевай, мүн тэрэнэй эгэшэ Елена Александровагай һурагша байһан Анай Унагаев гэгшэ хэһэн байгаа.

Зураг дээрэ: декабристнуудай шэнэлэгдээд байһан хүшөө.

С. Глазуновой, фото, текст.

Амтатай эдеэ бэлдэгшэ

Анфиса Александровна Хүнхенова ниитын эдеэ хоолой предприятида үни удаанай ажаллана. Дээдэ Онгостойн багшанарай амаралтын байшанда амарһан лэ хүн тэрэниие магтадаг юм. Эдеэ хоол болбосоруулан буйлуулхадаа ехэ дүй дүршэлтэй болонхой.

Эдеэ хоолтнай тиимэ иимэ гэжэ энэ байшанда амарһан, ябууд ороһон хүнүүдэй гомдоһон ушар тэрэнэй хүдэлхэ үедэ үзэгдөөгүй.

Даалгагдаһан хэрэгтээ бүхы һаналаа табижа, оролдосотойгоор ажалладаг тула, тэрэ эхэнэр зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэнэй гараар бэлдэгдэһэн эдеэ ороһон хүн лэ бүхэн магтан, ехэ амтархан эдидэг юм.

Хүнүүдэй гомодол дурадхалнуудаа бэшэхэ дэбтэр иража харахада, гансал баяр магтаалай үгэнүүд лэ бэшэгдэнхэй. Шадамар бэрхэ эдеэ бэлдэгшэ Хүнхенова 12 жэлэй туршада олоһон баян дүршэлөө залуушуулда заажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэдэнь туһална.

И. Иванов.

Хойто зүгэй толон

Һая Улан-Удэ городто хойто зүгэй толонһоо тэнгэриин хаяа ехээр улайгаа. Тэнгэри һүниин 11 час 30 минутаһаа 12 час шахуу болотор толороо. Түрүүшээр толон хүрин улаагаар яларһан гурбан һудал болон харагдаа. Һүүл тээшэ Улан-Удэ городые хойгуурнь тойрон, хүрин улаагаар толороо. Энэ толоной үргэниинь 20 градус тухай байгаа.

Улан-Удэ городой «Лысая гора» шадар модоной орой улаан үнгөөр яларан харагдаһан байна.

Хойто зүгэй толон манай эндэ ехэ үсөөн харагдадаг юм.

С. Глазунов.

Люба Игумновагай амжалта

Эдир хүбүүд, басагадай дунда шатараар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын тула Владимир городто хахад һараһаа үлүү сагай туршада үнгэргэгдэһэн мүрысөөн һаяхан дүүрэбэ.

Юһэдэхи, арбадахи уулзалгын үедэ үсэд шанга тулалдаанай һүүлээр хүбүүдэй дундаһаа нүхэр Бухтин онсо шалгаржа гараа. Тиигэжэ Кисловодск городой түлөөлэгшэ 9,5 очкотой боложо, нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Һүүлшын хоёр уулзалгые һайнаар үнгэргэһэн Чувашиин АССР-эй түлөөлэгшэ Осанов хоёрдохи һуури эзэлээ. Адли очкотой болоһон Попов (Эрхүү), Терентьев (Свердловск) гурбадахи һууриие хубаалдаа.

Бадма Амбаев 5 очкотой боложо, нэгэдэхи разрядаа лаблаа.

Басагадай хоорондохи уулзалганууд мүн лэ ехэ һонирхолтой үнгэрһэн байна. Һүүлшын үе болотор Л. Игумнова (Улан-Удэ) Н. Коноплева хоёрой хэнэйнь илажа гарахань огто мэдэгдээгүй.

Гэхэ зуура, наймадахи уулзалгын һүүлдэ Игумнова алдуу хэжэ, Конторовичта илагдаа. Тиигэжэ республикымнай түлөөлэгшэ хоёрдохи һуури эзэлбэ. 7 очкотой болоһон Н. Коноплева (Ростов-на-Дону) нэгэдэхи, Е. Белкина (Тула) дүрбэдэхи һууринда гараа.

А. Михайлов.

Бурят фильм буулгагдахань

Д. Батожабай, Г. Цыдынжапов, В. Ежов гэгшэдэй сценаряар «Алтан байшан» гэһэн кинофильм һаяын үдэрнүүдтэ буулгагдажа эхилхэнь. «Мосфильм» студиин мэдээжэ режиссёр В. Басов энэ фильм табиха. Режиссерой туһалагша О. Герц фильмдэ наадаха актёрнуудые оложо байна.

Картина августын 1-һээ буулгагдажа эхилхэнь. Үшөө нэгэ бурят фильмтэй болохомнай.

И. Марактаев.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хура бороон орохогүй. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто 24—26 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Июлиин 27—28-да республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Зарим газарта манан тогтохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 8—13 градус, үдэртөө 21—26 градус дулаан болохо.

Сүүдэй залһаа

Хармааншан

Амаралтын үдэрнүүдэй нэгэн байгаа. Түб хотымнай гудамжаар хүнүүд дүүрэн, хүхюутэй баяртайнууд иишэ тиишээ һубарна. Хэнэй хаана ошожо ябаһые бү мэдэе: заримаагиинь яаралтайнууд, нүгөөдүүлынь юумэ һонирхон аалиханаар алхална. Илангаяа «Универмагай» хажуугаар хүнүүд бүришье олон. Энэншье ойлгосотой ааб даа. Үнтэй сэнтэй зүйлнүүдые абахаяа эрьелдэнэ, яарана ёһотой.

Теэд, тэдэнэрэй дунда харанхы хэрэг хэхээ ябаһан хүн байгаа гэжэ хэн тухайлхаб. Үнэндөө тиимэ нэгэ хүн бии байшоо.

Улан-Удын Советскэ райгүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Носков Шантунов хоёр тухайлжашье болоо аалам! Удангүй һэрэмжэтэй хоёр милиционернүүдые хүрэн шарабтар үһэеэ духа руугаа унагаажархиһан нэгэ хүн һонирхуулна. Байд гээд лэ, тэрэ хүнүүдтэ дүтэлжэ, сумка, хармаан руунь тэрэ гараа хэхээ забдана, хээдшье үзэнэ. Тиигэһээр ябатараа нэгэ эхэнэрэй хармаанһаа адха мүнгэ абаһаар, шууд эрьеэд газаашаа забдаба. Һэрэмжэтэй милиционернүүд тэрэниие тэрэ дарынь балшыса бариба. Шалгажа үзэхэдэ, тэрэмнай ходо зайгуултажа ябадаг, урдань түрмэдэшье һууһан Хохряков гэгшэ байшоо. Суд дээрэ тэрэ гэмээ сүм мэдэржэ, хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа.

Боохолдойн суута дархан

Үлэхсээ Шихеев гэгшэ Баяндайн аймагай Боохолдой нютагай суута дархан байһан юм. Үгытэй ядуу айлай бүлэдэ түрэһэн Үлэхсээ балшар бага наһандаа дарха хэжэ эхилээд, алта, мүнгөөр гоёлой зүүдхэл хэдэг нарин дархан боложо, Эрхүүгэй областиин бурядуудай дунда алдар суутай болоһон байгаа.

Эрэ бэеэ бэеэлээдүй, эдир залуухан ябахадаа, энэ дархан эмээлэй, хазаарай гоёлтонуудые мүнгөөр хэжэ, дээрэнь уран гоёор һылэдэг болоо. Он жэлэй үнгэрхэ бүри мүнгэшэ дархан шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлэн, эхэнэрнүүдэй зүүдэг бэһэлиг, хузүүндээ зүүдэг медальон алтаар шудхадаг болоо. Гадна дээрэнь хүнэй нэрэ шадамар бэрхээр һылэдэг һэн.

Уран дарханай бэлиг шадабариие үндэрөөр сэгнэжэ, эндэхи бурядууд магтан дууладаг һэн гэхэ. Тэрэ хүнэй өөрынгөө наһан соо хэһэн, бүтээһэн юумэн ехэ, илангаяа Баяндайн, Эхирит-Булагадай хүн зоной дунда үргэнөөр таранхай. Национальна угалзануудые һылүүлһэн гоё һайхан мүнгэн рюмкэ, гааһан, улаан шулуу һуулгаһан алтан бэһэлигүүд байдаг. Үлэхсээ Хайторанович Шихеев 82-той боложо, 1951 ондо наһа бараһан байна.

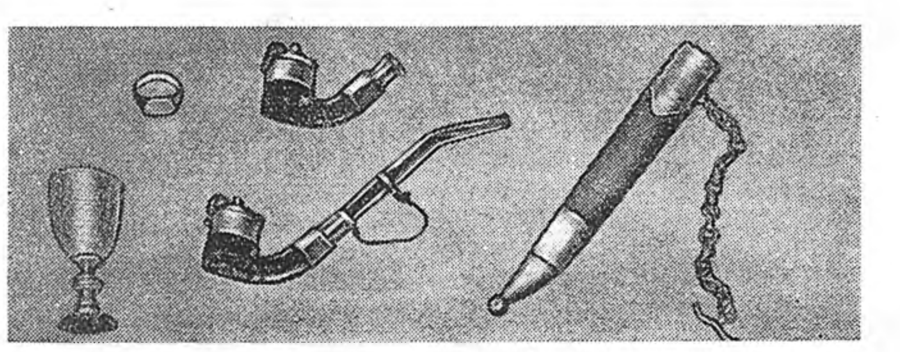
Мүнөө Усть-Ордын окружной музейн хүдэлмэрилэгшэд суута уран дарханай бүтээһэн гоё һайхан эдлэлнүүдые суглуулжа байна. Һүүлээрнь алташа дарханай булан музейдэ эмхидхэгдэхэ байна.

Мүнөө жэлдэ Москвада үнгэргэгдэхэеэ байһан Бурядай литература, искусствын декадада алташа дарханай хэһэн эдлэлнүүдһээ экспонат болгон абаашалсаа һаа, һайшаалтай байгаа.

М. Мадаев.

Зураг дээрэ: 1. Үлэхсээ Шихеев. 2. Дарханай бүтээһэн зүйлнүүд.

В. Бураевай фото.

Сэлгеэ Түгнын хоймортo

Түгнын элдин тала. Урдань энэ тала дайдые нюдарган баяшуул эзэрхэжэ байгаа һэн. Суулгын Галтайн хоёр томо дасанда түшэглэн баяд, ноёд нютагай хүн зониие дарлажа, мүлжэжэ, наһаарнь туляажа, хара зоболонгоор хүреэлжэ байгаа юм. Гансахан Галтайн дасан 300 шахуу ламанартай һэн. Арад зоной хүзүүн дээрэ тэдэ хубалзадай һууһаниинь мэдээжэ.

— Болсохойто гэжэ газарта нютагай баян Жигжит Мункоев гэдэг волостной старшинагай туһалагша байһан юм. Бага наһандаа энэ хүнэй барлагынь боложо хони харюулжа ябаһан байгааб. Намда гансал бэеһээм ондоо юушье үгы һэн. Модоной үндэһэн матаар аягатай, малай зэмье соо үбэл, зунгүй байгша һэм,—гэжэ партиин гэшүүн Митап Доржиевич Доржиев хөөрэнэ.

Нютагай бурят зон хэды ехэ бэлиг, шадабаритайшье һаа, эрдэм гэгээрэлгүй, харанхы мунхаг ажаһуудалтай байһаниинь мэдээжэ.

Октябриин революциин элшэ дүлэн эндэ сасаржа, манай нютагта партизануудай хүдэлөөн эхилээ бэлэй. Үгытэй ядуу ород, бурядууд хамта энэ хүдэлөөе үргэнөөр дэмжэжэ, буу зэбсэг гартаа баряад, ноёд, баяшуултай тэмсэжэ, совет засагта эсэргүү Семеновой карательна отрядуудые 1920 онуудай эхеэр бута сохино. Атаман Семёновой отрядууд нютагай баяд, ноёд, ламанараар тулгуури хэжэ, зоной дунда зэрлиг муухай ааша гаргаһан юм. 1920 ондо Семёновой отрядайхид Галтайн дасанда ерэжэ, олон улаан партизануудые үлгэжэ алаа һэн. Тэрэ жэл Хара Шэбэртэ—52, Шаралдайда—20 айлай гэр галдагдаһан байгаа.

Нютагай үгытэйшүүл—ород, бурят арад хатуу шангаар тэмсэжэ, хуули засагаа гартаа абаһан, эрхэ сүлөөгөө, зол жаргалаа олоһон байха юм.

Совет засагай үедэ Түгнэ нютаг танигдашагүйгөөр хубилаа.

Сэлгеэ Түгнын үргэн тала дайдаар ябахадаа, энэ нютагай баян дэлгэр боложо байһые, адууһа малаараа, ажалша зоноороо суурхажа байһые элеэр харанабди. Шэнэһэтэ, Хүсөөтэ, Бом тосхонуудай улам үргэдэжэ, жэлһээ жэлдэ айл үрхэтэниинь олошоржо байнхай.

Урдань эндэхи зон эрдэм номгүй, балар харанхыгаар ажаһуудаг байгаа бшуу. Мүнөө энэ сомондо нэгэ дунда, 2 долоон жэлэй, 5 эхин һургуули хүдэлжэ байдаг.

Гансахан һүүлэй 3—4 жэлэй турша дотор сомоной харьяата тосхонуудаар 200 гаран айл шэнэ гэрнүүдые барижа түбхинөө. Тиихэдэ Түгнэ тосхондо дунда һургуулиин шэнэ байшан, гостиница, бани болон байрын бусад олон гэрнүүд бодхоогдоһон байха. Энэ үедэ геологуудай шэнэ тосхон бии боложо, 20 гаран айл өөһэдын гэр байратай болонхой.

Мүнөө эндэхи тосхон бүхэндэ клуб, улаан булан бии. Айл бүхэн газетэ, журнал захижа абадаг, ажалшад дуратай сагтаа кино, концерт харадаг, радио шагнажа һонирходог болонхой. Эндэхи уран һайханай бүлгэмүүд зүжэг, наада ходо харуулжа байдаг.

Хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын зорилгоор сомсоведэй гүйсэдком саг үргэлжын культурно-ажаһуудалай комиссиитайгаа ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Мүнөө айл бүхэнэй гэрэй газаагуур палисадник баригдажа, элдэб модод таригдаа.

Үнгэрһэн хабар нютагай Советүүдтэ һунгалтанууд болоходо, Түгнын сомондо 45 хүн депутадаар һунгагдаһан юм. Тэдэнэй дунда һаалишад, хонишод, механизаторнууд, зооветмэргэжэлтэд бии. Сомоной депутадуудай 25 процент шахуунь эхэнэрнүүд юм.

«Эрдэм» совхозой тараалангай газар нилээд үргэдхэгдэжэ, ороoһо тарая ехээр абадаг болоо. 1958 ондо тус совхоз 22500 толгой хонитой байгаа. Хонидойнь тоо толгой урда жэлэйхиһээ 25 процентээр олошороо. Мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 126 хурьган абтаһан юм. Мүн нооһо тушааха түсэбөө совхоз 139 процентээр дүүргээ һэн. Совхозой эрхим хонишод Гарма Машуев, Шоен Цибиков, Чимит Дармаев болон бусад гансашье аймаг дотороо бэшэ, мүн республика соогоо суудa гаранхай.

Долоон жэлэй түрүүшын жэл—1959 ондо совхозой эбэртэ бодо мал 4450, хонин—27000, гахай — 1300 толгой хүрэтэрөө олошорхо юм. 1958 онойхиһоо 1,7 дахин ехэ гэхэ гү, али 9000 центнер мяхан үйлэдбэрилэгдэхэ. Энэ үе соо һү, нооһо абалга 35—35 процентээр дээшэлхэ байна. Үнеэн бүриһөө 2000 литрһээ бага бэшэ һүн һаагдахаар хараалагдана. Гадна ороoһо тариянай, овощиин болон бусад культурануудай ургаса нилээд дээшэлхэ.

Эгээл иигэжэ түүхэтэ долоон жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Т. ГАРМАЕВ,
манай корр.

Хилын саанаһаа

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, июлиин 23. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Женевэдэхи зүблөөнэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэд—С. Ллойд, К. Гертер, М. Кув де Мюрвиль түрүүлжэ үгэ хэлээ. Тэдэнэр шэнэ юумэ оройдоошье дурдаагүй. Ниитэ Германиин комитет байгуулха тухай советскэ дурадхалые буруушаажа урда тээнь хэлэһэн үгэнүүдээ гурбан министр дабтаад гараһан байна. Эдэ буруушаалгануудайнь үндэһэгүй байһые СССР-эй, ГДР-эй делегацинууд урда тээхи заседанинууд дээрэ харуулһан юм. Тэдэнэр урда тээнь хэлэһэнээ дабтахадаа Германиин Демократическа Республикада халдан орохо һэдэлгэнүүдые гаргаа. Германиин Демократическа Республикын политикые «Москва тодорхойлдог» гэһэн хэбэртэйгээр С. Ллойд хэлэһэн байна.

Баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдтэ харюусахадаа, А. А. Громыко иигэжэ тэмдэглээ. Ниитэ Германиин комитет байгуулха тухай советскэ дурадхалые, ГДР ФРГ хоёрой хоорондо хэлсээ хэхэ бусад арганyудые арсажа хэлэһэн үгэнүүдээ баруун оронуудай түлөөлэгшэд хэдэн удаа дабтана. Тэдэнэй хэлэдэг баталамжанууд ямаршье үндэһэ баримтагүй. Германиин, Европын бодото байдалые хараадаа абахын орондо, баруун гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэд Германиин Демократическа Республика тушаа тааруугүй үгэнүүдые хэлэнэ.

ГДР-эй политикые Москва тодорхойлдог юм гэһэн хэбэртэйгээр С. Ллойдой хэһэн мэдүүлгэ тушаа тогтоходоо А. А. Громыко иигэжэ хэлээ. Советскэ Союзай хани гүрэнүүд тухай хэлэхэдээ, тэдэ гүрэнүүдэй политикые Москва тодорхойлдог юм гэһэн хэбэртэйгээр нэгэтэ бэшэ хэлэгдэһэн байна. Эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдал һулаарулхын түлөө тэмсэхэдээ, нэгэн зорилготой гадаадын политика бэелүүлдэг байһыемнай хараада абалсана гээшэ ха гээд А. А. Громыко саашань хэлээ. Зүгөөр бидэнэр, совет хүнүүд, эб найрамдалай түлөө уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын түлөө т[...] хэдээ нэгэн адли ябуулга [...] байһандаа омогорхонобди. [...] оронуудта социалистическэ, [...] мунистическэ общественуудые [...] гуулха нэгэн зорилго тээш[...] дабшажа ябаһандаа бидэнэр [...] горхонобди гээд СССР-эй де[...] цие толгойлогшо онсолон т[...] лээ.

Ниитэ Германиин комитет [...] гуулха тухай асуудал зүбшэн[...] сэхэдээ, ямар нэгэн гүрэн т[...] тэрэ тоодо Германиин Демок[...] ческа Республика тушаа таар[...] үгэнүүдые хэлэхэгүйень баруу[...] рэнүүдэй түлөөлэгшэдые А. А. [...] мыко уряалаа.

Үгынгөө түгэсхэлдэ А. А. Гр[...] ко иигэжэ хэлээ:

Зүб ойлгоо һаамни, мини[...] даатан, тусхайлбал г-н К. Ге[...] Баруун Берлин тушаа саг зү[...] хэлсээ баталха тухай асууда[...] һанамжануудаа мэдэлсэхээр [...] байһанаа элирхэйлбэ гээш[...] Тус асуудалаар, мүн ниитын [...] манниин комитет тухай асууда[...] ГДР ФРГ хоёрой хоорондоо [...] сээ хэхэ бусад аргануд туха[...] намжануудаа нэгэн доро мэдэ[...] байгаа һаамнай таатай байх[...] гэжэ манай үсэгэлдэрэй зас[...] дээрэ һанамжа ороһон байгаа[...] най советскэ делегаци тухай [...] хэ болоо һаа, бусад министрн[...] таарамжатай байгаа һаань м[...] шье, үглөөшье иигэжэ һана[...] мэдэлсэхээр бэлэн байнабди.

А. А. Громыкын һүүлээр ГД[...] Гадаадын хэрэгүүдэй ми[...] Л. Больц иигэжэ мэдүүлээ. Ге[...] ниин хоёр гүрэнэй хоорондо х[...] хэхэһээ арсаха гэһэн пол[...] урагшагүйдэхэл байха. Али[...] найнгаа аша туһые харан, т[...] шиидхэбэри гаргаха арга бол[...] зүблөөндэ хабаадагшадта бии [...] тэрэ хэлээ.

ФРГ-эй түлөөлэгшэ В. Греве [...] шо үгэ хэлэхэдээ Германиин [...] гүрэнэй хоорондо ямаршье х[...] хэхэһээ арсаһан боннско п[...] тельствын хараа бодолой хуб[...] гүй байһые гэршэлээ.

Тиигээд заседани хаатдаа.

Удаадахи заседани хэхэ б[...] хожомшог тодорхойлогдохо ю[...]

КОРЕЙН СҮЛӨӨЛЭГДЭҺӨӨР 14 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ БАЯР БАЯСХАЛАНТАЙГААР ТЭМДЭГЛЭХЭЕЭ КНДР-эй АЖАЛШАД БЭЛЭДХЭНЭ

ПХЕНЬЯН, июлиин 24. (ТАСС). Корейе Совет Армиин сүлөөлһөөр августын 15-да 14 жэл гүйсэхэнь. Энэ ойе баяр баясхалантайгаар угтаха бэлэдхэл КНДР-эй ажалшад хэжэ байна.

Һайндэрые үнгэргэхэ комитет ороной политическэ партинуудай, гүрэнэй, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдһөө байгуулагдаа. Олон хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ түсэб тус комитет зохёоһон байна. «СССР—Корейн арадые сүлөөлэгшэ, тэрээнэй туһалагша мүн», «Социалистическэ байгуулалтада Корейн арадай туйлаһан амжалтанууд», «Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха замаар СССР дабшажа ябана» гэһэн темэнүүдээр КНДР-эй ниислэлэй промышл[...] предприятинуудта, барилгану[...] һуралсалай газарнууд, эмхи[...] гаануудта, лекци, хөөрэлдөө[...] үнгэргэгдэнэ.

Совет болон Корейн араду[...] заншалта хани барисаан, [...] жагсаал тухай выставкэнүүд [...] хидхэгдэнэ.

Корейн сүлөөлэгдэһөөр 14 ж[...] ойе тэмдэглэхын тулада хани[...] саанай үдэшэнүүд, спортивна [...] бусад хэмжээ-ябуулганууд [...] гэгдэхэ юм. Корейско-советско[...] бэрисаанда зорюулагдаһан [...] фестиваль болохо. Тэрэнэй [...] ороной кинотеатрнуудта Корей[...] лон советскэ фильмнүүд хар[...] даха юм.

Пакистанда Индиин правительство буруушаалга мэдү[...]

ДЕЛИ, июлиин 24. (ТАСС). Ассамай Давки гэжэ район шадар Зүүн Пакистанай газар дээрэ Пакистанай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхэ зорилгоор бэлэдхэл хэжэ байһантай, тэрэшэлэн Силхети район ша[...] Индиин газар руу Пакистана[...] рэгүүдэй буудадаг байһантай [...] шарамдуулан Пакистанай п[...] тельствода Индиин правител[...] эрид шанга буруушаалга мэд[...] гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

ФРГ-гэй сэрэг атомаар зэбсэглэгдэхэ ёһогү[...]

БЕРЛИН, июлиин 24. (ТАСС). Баруун Берлиндэ болоһон суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «Атомна үхэлдэ эсэргүү тэмсэл хэхэ» Баруун Берлинэй комитедэй түрүүлэгшэ, Берлинэй Евангелическэ академиин хүтэлбэрилэгшэ Мюллер-Ганглоф Баруун Германиин сэрэгүүдые атомаар зэбсэглэлгые буруушаагаа. АДН агентствын дамжуул[...] ёһоор, иимэ хэмжээ-ябуулга эб[...] рамдалай хэрэгтэ ехэ аю[...] гэжэ Мюллер-Ганглоф мэдү[...] байна. Европын түбтэ атомһа[...] лөө зоно байгуулха түсэб бэ[...] лэгдэхэ ёһотой гэжэ тэрэ [...] Үһөөгөө абаха идхалгын Б[...] Германида хэгдэдэг байһые буруушаагаа.

Америка Окинавые эзэмдэхэ гэһэн ааша гаргаба

ТОКИО, июлиин 23. (ТАСС). Окинава аралые США Алас Дурна зүгтэхи сэрэгэй томо база болгонхой юм. Окинава шадарай уһанда Японой загаһашадай орохые шангаар хориһон захиралта Окинавадахи Америкын сэрэгэй засагаархид гаргаа гэжэ эндэ мэдээжэ болоо. Энэ захиралтые эбдэһэн суднанууд буудуулха юм ха.

Окинава шадарай уһанда загаһа барилгын эхилһэн дээрэһээ Японой 200 шахуу багахануудсудна тиишэ ошонхой юм гэжэ Японой радиогой мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ. Америкын засагаархидай энэ захиралтахадаа Японһоо Окинавые эс[...] буляажа абаха зорилготой [...] алхам болоно гээшэ. Тиимэһээ[...] ной олониитэ, Окинавын хүн [...] америкынхидэй энэ ябуулгые [...] буруушаана. Америкынхидэй [...] аашые Японой правительствы[...] руушааха тухай эрилтэ хэһэн [...] Окинава аралай хүн зоной асс[...] циин президент Камияма Я[...] правительствын түлөөлэгшэдэ [...] нөөдэр барюулаа.

Редакторай орл[...]
С. БАЛЬЖИНИМ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переездов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01100. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5[...]